

Verslag van de presentaties

“Opportunities for HFLD countries on REDD”

Discussie omtrent de vaststelling van de punten voor het
“Actieplan Suriname ten behoeve
van de COP 15 Klimaatconferentie
in Kopenhagen”

Gehouden op 13 en 17 maart 2009
in de Ballroom en Banquet Hall van Torarica
Paramaribo, Suriname

Colofon

Dit rapport is geproduceerd door Tropenbos International Suriname in opdracht van het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer.

Paramaribo, Suriname – Mei 2009

Rapportage en vormgeving:

Chiquita Resomardono – Margaret en Sheila Bhairo - Marhé

Consultants

Fotografie:

Edward Liefden

Printing:

Office World, Paramaribo, Suriname

Eerste druk (Mei 2009):

150 exemplaren

De meningen verwoord in dit document zijn die van de samenstellers en participanten en reflecteren niet noodzakelijkerwijs de visie van Tropenbos International Suriname.

Dit is nummer vier in de serie van Tropenbos International Suriname rapporten. Eerdere nummers verschenen in april 2008 (REDD Issues), juli 2008 en januari 2009 (beiden over de 'CLI conference on Forest Financing Mechanisms').

INHOUDSOPGAVE

<u>SUMMARY</u>	5
<u>ACRONIEMENLIJST</u>	11
<u>VOORWOORD</u>	12
<u>1. ALGEMENE INLEIDING</u>	14
<u>2. PRESENTATIES DD. 13 MAART 2009, BALLROOM TORARICA</u>	16
2.1 WELKOMSTWOORD VAN DE MINISTER VAN RGB	16
2.2 OPENING DOOR DE MINISTER VAN ATM.....	16
2.3 PRESENTATIE MINISTERIE VAN ARBEID, TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING EN MILIEU.....	18
2.4 PRESENTATIE INDIAN COUNCIL ON FORESTRY RESEARCH AND EDUCATION (ICFRE)	20
2.5 VRAGEN, ANTWOORDEN EN OPMERKINGEN	25
<u>3. PRESENTATIES DD.17 MAART 2009, BANQUET HALL TORARICA</u>	29
3.1 WELKOMSTWOORD VAN DE MINISTER VAN RGB	29
3.2 PRESENTATIE VAN HET MINISTERIE VAN RGB	30
3.3 VRAGEN, ANTWOORDEN EN OPMERKINGEN	33
3.4 PRESENTATIE VAN DE EUROPESE UNIE.....	36
3.5 VRAGEN, ANTWOORDEN EN OPMERKINGEN	40
<u>4. CONCLUSIES</u>	46
<u>ANNEX 1 LIJST VAN PARTICIPANTEN</u>	
<u>ANNEX 2. PRESENTATIE VAN DR.J.KISHWAN</u>	
<u>ANNEX 3. PRESENTATIE VAN DHR.IR.B.CLABBERS</u>	

SUMMARY

General introduction

The Ministry of Physical Planning, Land- and Forest Management (RGB) planned a series of presentations focusing on Reduced Emission Deforestation and Degradation (REDD). This was with respect to the Conference of the Parties (COP) 14 Climate Change meeting that was held in Poznan December 2008. In this meeting the Minister of Labor, Technological Development and Environment (ATM), Mrs. Drs. J. Amarello – Williams, made a statement about the status of Suriname regarding the REDD and High Forest cover Low Deforestation (HFLD) issues. The Minister stated that the conservation of native forest must be part of the proposed global scheme for the protection of pristine forest. The conservation of pristine forest and the protection of carbon stocks must be implemented in the REDD regime. At the COP 14 Climate Change meeting in Poznan an agreement was reached that REDD is of great importance, but still no actual mechanism has been developed.

Within the scope of REDD and HFLD issues, two presentations were held by Dr. Jagdish Kishwan, Director General Indian Council on Forestry Research and Education (ICFRE) and Ir. Bas Clabbers, REDD Senior Negotiator of the European Union, respectively. The presentations were sponsored by Tropenbos International Suriname and World Wildlife Fund Guianas.

Representatives of the government, private sector and non-governmental organizations met at the presentations in Hotel Torarica at March 13th and 17th. After each presentation questions were asked and discussions were held through a panel consisting of Mr. R. van Kanten, programme team leader of Tropenbos International Suriname and Mr. M. Hoesein, sub director of the Ministry of RGB.

The purpose of the presentations was to make the community and the relevant stakeholders more aware about the progress of the negotiations and the relevant aspects of HFLD countries. It also contributed to the strengthening of institutional capacity that has to lead into the development of an action plan aiming at COP 15 Climate Change meeting in Copenhagen, December 2009, and a roadmap post-Kyoto.

The current status of activities of the Ministry of ATM and the Ministry of RGB regarding Climate Change, REDD and HFLD issues.

The Ministry of ATM gave an overview of the historical development of the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), its goals as well as the activities that Suriname executed. Suriname ratified the UNFCCC in 1997 and the Kyoto Protocol in 2006. Therefore, the country is committed to the UNFCCC obligations which are:

1. The national inventory of greenhouse gases;
2. The development of national and regional programs combating climate change;
3. Collaboration in respect to developing and transferring technologies;
4. The promotion of awareness activities regarding climate change.

Suriname already developed the First National Communication, the policy document and the climate change national action plan. Also execution of the 'Netherlands Climate Change Assistance Programme' (NCCAP I and II) has been done in 1994 and 2005, respectively. At present, ongoing awareness activities regarding climate change are developed. The Ministry of ATM started in 2007 with the development of the program 'Capacity Development for Clean Development Mechanism (CDM) projects'. At present the Ministry aims towards the development of a CDM office.

The Ministry of RGB gave a presentation which was focused on the forest negotiations within the Kyoto Protocol. The Ministry also gave an overview of the steps that Suriname has to undertake on a national and international level. The country is aiming towards the grant prize which is the compensation for forest carbon conservation. Through the implementation of sustainable forest management, more space for new biomass will be created and increased. Therefore, less focus is on the compensation of the increase of forest cover. Arguments in favour of compensation for forest carbon conservation should consider the efficiency and the sufficiency of the incentives contributing to the minimization of the risks of leakage. The Ministry of RGB asked the public to help with the formulation of these arguments. Arguments can be based on scientific, ecological, economical, social- and juridical issues. Also, a scenario needs to be developed for an acceptable reward mechanism. It was pointed out that all the decisions at the COP 15 meeting will be accepted through consensus.

The Ministry of RGB strives for transparency and a national approach. HFLD and REDD are cross cutting issues that involve every discipline. The national approach of the Ministry of RGB will focus on:

1. Strengthen and create awareness regarding REDD and HFLD;
2. Active management of all forests since unmanaged forest is expected to be not eligible for compensation. Also old maps needs to be improved;
3. Institutional strengthening of the management of forests;
4. Development of baseline research;
5. Development of land management planning and soil research;
6. Development of forest inventories and the calculations of opportunity costs foregone;
7. Strengthen the remote sensing capacity;
8. Through research prove the net storage function of the forest;
9. Development of a country case such as Gabon (this West-African nation conducted forest research in collaboration with external universities);
10. Development of demonstration projects to strengthen the negotiation position;
11. Set up a stakeholders Forum and a 'Forest Carbon Coordinating Unit' to execute the process in a coordinated manner;
12. Substantial funding is needed to execute abovementioned activities.

Summary of the presentations

- ▣ ***'REDD Negotiations: The case of HFLD Countries'*** by Dr. Jagdish Kishwan, REDD Senior Negotiator of India and General Director of the Indian Council on Forestry Research and Education (ICFRE)

Dr. Jagdish Kishwan presented an overview of the international negotiations and the situation of the HFLD countries. The presentation was aimed at explaining the policy approach of India which is in favor of a comprehensive REDD mechanism.

The role of forests in climate change is that forests are both carbon sources and sinks. Deforestation and forest degradation takes the third place in sources of carbon emissions. Deforestation and forest degradation contribute to about 17.4% of global carbon dioxide emissions and provide large and relatively low cost mitigation opportunities to address climate change. Ways to reduce the emission of greenhouse gases are the practice of avoided and reduced deforestation, reforestation and sustainable forest management. According to Dr. Kishwan, compensated conservation has a larger potential for carbon stocks than compensated reductions. The development of a reward mechanism will have positive effect on the reduction of greenhouse gases.

The policy approach of India regarding the implementation of a comprehensive REDD mechanism contains the following components:

- Conservation, sustainable management of forests and increase in forest cover (for carbon added)
- Reducing deforestation (for carbon saved)
- Common methodology based on remote sensing and minimum ground verification
- Financial mechanism with incentives for the conservation, stimulation for carbon stock increase.

In India's vision one unit carbon saved from reduced deforestation is equal to one unit carbon added from conservation, sustainable forest management or afforestation. Therefore, the financial incentives for increased forest stocks have to be equal to incentives for avoided deforestation. The financial incentives must be based on annual payments for maintaining baseline carbon stocks to compensate for opportunity cost foregone and management costs incurred.

The main issues for policy negotiations were the discussion of two policy options which are the conservation, sustainable management of forests, increase in forest cover (add carbon) and reducing deforestation and degradation rates (save carbon). The technical discussions were focused on the methodology for the estimation and monitoring of carbon stocks. Both policy and technical issues are still open for discussions. Until now no agreement has been reached. A lot of countries talk about their willingness and the finalization of the definitions, guidelines, modalities and the procedures of COP 15. The question is still whether an agreement will be reached.

During COP 14 in Poznan, Suriname and Nepal clearly stated their vision pro compensated conservation, resulting in the incorporation of the comprehensive approach in the REDD discussions, where financing of constant as well as changing stocks will be feasible. Regarding the best options for HFLD countries, the comprehensive REDD mechanism is highly recommended for HFLD countries, but still management costs, opportunity costs by

converting forests to more beneficial land use, cost incurred in additional plantations and revenue loss due to no or reduced logging need to be considered.

According to Dr. Kishwan the strength of HFLD countries is being the custodian of huge forest carbon stocks. Still HFLD countries need to work on their weakness which is the lack of a consolidated joint push for seeking compensation for these stocks. Strategies to be implemented by HFLD countries should be aimed at motivating the group of HFLD countries to put up a joint stand; align with blocks/countries closest to HFLD policy approach; advocate for a comprehensive approach; and ensure that progress on methodological and policy fronts for all policy approaches proceeds simultaneously, opposing to any element that negatively affects global integrity of forest carbon stocks.

- ▣ ***'The European Union (EU) vision on REDD & HFLD Countries'*** by Ir. Bas Clabbers, European Union REDD Senior Negotiator related to Ministry of Agriculture, Nature and Food Security of the Netherlands.

Mr. Bas Clabbers stated that his presentation would create an opportunity to come to better insights regarding the interests of Suriname on the one hand. On the other hand his presentation would give insight on the interests and the position of the EU. Mr. Clabbers mentioned that the most important points for COP 15 Copenhagen will be the range, the financial mechanism, the scale (national versus sub national execution) and the determination of the reference standards. With respect to the range and reference standards, Mr. Clabbers mentioned that it is important to keep the range short so that more funding per country will be available. Looking at the financial sources, countries like Brazil, Tuvalu and Venezuela did not promote a market-orientated approach because more industrialized countries could trade in emissions with relatively lower costs. An option for the determination of the reference standards is the 'Projected Emissions Reference'. A lot of assumptions are made regarding this method and probably no agreement will be reached at COP 15. Regarding the scale, the EU prefers a sub national scale because countries could have a situation where part of the forest is conserved and the other part is being exploited. The standpoint of the EU is that the carbon market has to be based on a result-oriented mechanism. Within this mechanism losses, conservation and increase of carbon stocks from forests need to be included. Financing will be done only if a better performance of the reference standard is given. The EU is not a supporter of complicated mathematical calculations, but has more belief in the power of the negotiations, where individual countries argument their reference standards. This explains that countries need more time to calculate their reference standards.

Mr. Clabbers mentioned in the end that HFLD countries can count on the sympathy from most countries. A lot of HFLD countries have a high biodiversity value, which can be an extra argument for conserving forests and for combating climate change. On the other hand, HFLD countries need to concentrate on the low mitigation potential and the additional earnings

Conclusions

Until now no agreement has been reached regarding the REDD mechanism. Various proposals must be worked out and discussed. Proposals can vary from voluntary to obliged agreements and finance funding which can be linked to the carbon market. A lot of countries are still talking about their willingness and they are focusing on the finalization of the COP 15 definitions, guidelines, modalities and procedures. Both presentations focused on subjects necessary to lay a foundation for Suriname for powerful negotiations at COP 15 in Copenhagen, December 2009.

Internationally it was accepted that the minor role allocated to existing forest in the combat to climate change was not right. Conservation and sustainable forest management offer a proportional potential in carbon stocks if this is compared to the reduction of deforestation or reforestation. After all, India's vision is that one carbon unit saved from reduced deforestation is equal to one carbon unit added from conservation, sustainable forest management or afforestation.

Climate change is a global problem that can be solved only if a sufficient number of countries is participating and all the resources of carbon emissions are taken into account. The decisions of Bali (2007) and recently Poznan (2008) showed that this is also recognized internationally.

Since, also as a consequence of the input of Suriname, the door was opened in COP 14 for a comprehensive approach on REDD, Suriname and other HFLD countries can plea for a mechanism where financing for both types of carbon is feasible:

- ▣ for constant stocks through conservation and sustainable forest management (in the case of HFLD and LFLD countries);
- ▣ for changing stocks through the increase of forest cover, for example, by avoiding deforestation or by reforestation (in the case of HFHD and LFHD countries).

The HFLD countries, the LFLD countries as well as countries where conservation and sustainable forest management are applied have profits when constant stocks and changing stocks are acknowledged. A powerful point is that the HFLD countries are the custodian of huge forest carbon stocks. Some HFLD countries have a high biodiversity value which can be used as an extra argument.

The standpoint of the EU is that the carbon market has to be based on a result-oriented mechanism. Within this mechanism, losses, conservation and increase of carbon stocks from forests need to be included. Financing will be done only if a better performance of the reference standard is given. Historically, Suriname does not show a low mitigation potential and large forests are not under stress. If Suriname want to improve its negotiation position than actions need to be prepared and execute which are following:

- Take a standpoint together with other HFLD countries where the national interest is considered namely the compensation of existing carbon stocks. It is important to know that decisions at international negotiations are the basis where consensus is reached.
- The calculation of carbon stocks and the demonstration through research that the forests of Suriname has net carbon stocks.
- To take a position or standpoint regarding the feasibility of the national and subnational scale.
- To determine a national reforestation prognosis and to calculate the verification projected emission reference. This is about the national objectives, where past credits or emission rights can be awarded if it is subsequently proved that the reforestation level is lower than the agreed emission.
- To demonstrate with structured information that it costs a lot of efforts to manage existing forests.
- To demonstrate potential opportunity costs without land conversion for example agricultural development. The higher the opportunity costs the more urgent the REDD credits
- To execute demonstration projects where Suriname can prove its ability to participate in REDD.

The ministry of RGB takes the lead in the development of a National Forest Program and is dedicated to work on: active forest management; institutional strengthening; baseline research; land management and soil research; forest inventories and the calculation of opportunity costs foregone; remote sensing; and the establishment of a 'Stakeholders Forum' and a 'Forest Carbon Coordinating Unit' to coordinate the process.

ACRONIEMENLIJST

CDM	Clean Development Mechanism
CER	Certified Emission Reductions
CfRN	Coalition for Rainforest Nations
CO ₂ e	Carbon Dioxide Equivalent
COP	Conference of the Parties
CSR	Corporate Social Responsibility
EU	European Union
FCPF	Forest Carbon Partnership Facility of the World Bank
FPIC	Free, Prior, and Informed Consent
GEF	Global Environmental Facility
GHG	Green House Gas
HFHD	High Forest cover High Deforestation
HFLD	High Forest cover Low Deforestation
IFC	International Financial Cooperation
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
LDC	Less Developed Countries
LFHD	Low Forest cover High Deforestation
LFLD	Low Forest cover Low Deforestation
LULUCF	Land Use, Land Use Change, Forestry
Min ATM	Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu
Min RGB	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer
NCCAP	Netherlands Climate Change Assistance Programme
NGO	Niet-gouvernementele organisatie
NIMOS	Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname
PNG	Papua New Guinea
REDD	Reducing Emissions from Deforestation and Degradation
R-PIN	REDD-readiness Plan Idea Note
RIL	Reduced Impact Logging
SBSTA	Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice
SMF	Sustainable Management of Forests
tC	Metric tonnes of carbon
TgC	Teragrams of carbon = Million metric tonnes of carbon
UNCCD	United Nations Convention to Combat Desertification
UNFF	Verenigde Naties Bossenforum
UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change
VER	Verified Emission Reduction

VOORWOORD

Het Surinaamse bos is, met haar vermogen om koolstof vast te leggen, een waardevol hulpmiddel in de strijd tegen klimaatverandering, dat tot heden internationaal niet is gewaardeerd. Er blijkt echter een kentering plaats te vinden. In het kader van klimaatverandering en als vervolg op het Kyoto Protocol dat in 2005 in werking trad, vinden er momenteel internationale discussies plaats over het financierings-mechanisme, Reducing Emissions from Deforestation and forest Degradation (REDD), waarin een centrale plaats voor bossen is weggelegd.

REDD is een instrument om de uitstoot van koolstofdioxide terug te dringen door ontbossing en bosdegradatie in ontwikkelingslanden tegen te gaan en dit te belonen of te betalen. Het zijn met name de geïndustrialiseerde landen die als belangrijkste probleemveroorzakers zullen gaan betalen voor vermeden ontbossing en bos-degradatie.

Om ervoor te zorgen dat nieuwe afspraken in 2012 (geldigheidsperiode Kyoto Protocol) ook echt in werking kunnen treden, is internationaal afgesproken dat de verdragsonderhandelingen eind 2009, op de vijftiende United Nations Framework Convention on Climate Change Conference of the Parties in Kopenhagen, moeten worden afgerond.

Voor Suriname is van belang haar standpunten zodanig te verduidelijken dat deze worden meegenomen in de nieuwe afspraken. De Surinaamse inzet is gericht op het bewerkstelligen van een compensatie mechanisme voor conservering van bestaande bossen en duurzaam bosbeheer.

Het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer zet zich in door ondermeer op internationaal niveau de Surinaamse positie te bepleiten. Ook het ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu, de nationale 'Focal Point' van de UNFCCC blijft zich inzetten voor het behartigen van de belangen van Suriname ten aanzien van bossen in het kader van klimaatverandering.

Het Ministerie van RGB heeft het initiatief genomen in het ontwikkelen van een 'roadmap' voor Suriname in aanloop naar de conferentie in Kopenhagen (2009) en post-Kyoto (2012). Het versterken van onze onderhandelingspositie is de grondslag. Kennis over de bos-onderhandelingen is dan ook van nationale waarde.

Het Ministerie van RGB beoogt met een serie presentaties bij te dragen aan de kennisopbouw omtrent het nieuwe financieringsmechanisme. Een brede oriëntatie en een goed overzicht over de gewenste richting van het bosbeleid en de relatie met het internationale klimaatbeleid is van groot belang om de Surinaamse onderhandelaars en betrokken politici gericht te kunnen ondersteunen. Dat draagt bij aan een succesvol onderhandelingsproces. Ook voor de media is een belangrijke rol weggelegd inzake het thema bos onderhandelingen. De media kan een impuls geven door het ontwikkelen van educatieve programma's om de bewustwording van de gemeenschap te vergroten.

In maart 2009 hebben twee presentatiesessies plaatsgevonden, gevolgd door een vragenronde en discussie. Twee internationale deskundigen hebben hieraan bijgedragen. Het onderhavig rapport weergeeft de inhoud van de presentatiesessies.

In de presentaties zijn de belangrijkste issues voor Suriname aangegeven. Ook is aangegeven hoe de posities van andere landen zijn en hoe kansrijk en succesvol de onderhandelingen kunnen worden uitgevoerd.

Ik ben er van overtuigd dat met de onderhavige informatie de fundering voor verdere actie is gelegd, om uiteindelijk de periode naar Kopenhagen in december 2009 toe, en ook daarna, succesvol te benutten.

Het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer

1. ALGEMENE INLEIDING

In september 2008 trad Suriname op als gastland van de United Nations Forest Forum Country Led Initiative (UNFF-CLI) on Forest Financing Mechanisms. De aanvraag die de Stichting Bosbeheer en Bostoezicht (SBB) in november 2008 indiende bij het National Forest Program Facility van de FAO is inmiddels goedgekeurd. Hetzelfde geldt voor de R-PIN (REDD Readiness Plan Idea Note) welke aan het eind van 2008 door het ministerie van RGB werd ingediend bij het FCPF (Forest Carbon Program Facility) van de Wereldbank. In december 2008 participeerde een delegatie van Suriname in de UNFCCC Conference of the Parties (COP) 14 Klimaatconferentie in Poznan.

De vier bovengenoemde activiteiten zijn het resultaat van veel voorbereidend technisch en lobby werk. Tevens vertonen zij een duidelijke samenhang. Het is daarom belangrijk dat Suriname zijn krachten bundelt en doelgericht verder werkt aan het invullen van haar Bossenprogramma wat meer als voorheen moet resulteren in het genereren van inkomsten enerzijds en het duurzaam beheren van deze belangrijke natuurlijke hulpbron anderzijds. Binnen haar Bossenprogramma is het belangrijk dat Suriname verdere expertise opbouwt in het 'Reducing Emissions from Deforestation and Degradation (REDD)' mechanisme en het benutten van onze status van High Forest cover Low Deforestation (HFLD) land.

Tijdens de participatie aan de COP 14 Klimaatconferentie in Poznan, december 2008 heeft de Minister van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu, Mw. Drs. J. Amarello – Williams, een statement gegeven dat het conserveren van bossen onderdeel moet zijn van het voorgestelde internationale programma voor de bescherming van ongerepte bossen. Verder gaf zij aan dat het conserveren van ongerepte bossen en de bescherming van koolstof bronnen toegevoegd moeten worden in elk REDD regime. De bestaande bossen leveren een grote bijdrage aan de mitigatie van klimaatverandering.

Tijdens de COP 14 Klimaatconferentie is er overeenstemming bereikt dat REDD van eminent belang is, maar hoe en welk REDD mechanisme zal worden toegevoegd in het post-2012 Kyoto Protocol is nog een brandende vraag.

In het kader van de voorbereidingen op de COP 15, december 2009 in Kopenhagen die zich zal richten op de REDD en High Forest cover Low Deforestation (HFLD) issues en de voortdurende internationale onderhandelingen post Kyoto Protocol (KP) heeft het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer (RGB) een serie presentaties georganiseerd op 13 en 17 maart 2009 in Hotel Torarica, te weten:

1. 'REDD Negotiations: The case of High Forest cover Low Deforestation (HFLD) Countries'; presentator Dr. Jagdish Kishwan, REDD Senior Negotiator van India en tevens Directeur Generaal van de Indian Council on Forestry Research and Education (ICFRE).
2. 'The European Union (EU) vision on REDD & HFLD Countries'; presentator Ir. Bas Clabbers, REDD Senior Negotiator van de Europese Unie, verbonden aan het Nederlandse Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Voor beide dagen bestond het programma uit twee presentaties, een vragenronde en een discussieronde met de panelleden: Dhr. Mr. Marlon Hoesein, Onderdirecteur van het Ministerie van RGB en Dhr. Dr. Rudi van Kanten, Programma Teamleader van Tropenbos International Suriname.

Met de serie presentaties heeft het Ministerie van RGB gemeend om in het kader van de REDD bosonderhandelingen, de samenleving en relevante stakeholders meer inzicht te verschaffen inzake het verloop van de onderhandelingen en de voor HFLD landen relevante aspecten. Tevens draagt dit bij aan institutionele capaciteitsversterking die moet leiden tot het formuleren van een actieplan richting COP 15 en het ontwikkelen van een 'roadmap' voor Suriname richting post-Kyoto.

2. PRESENTATIES DD. 13 MAART 2009, BALLROOM TORARICA

'REDD NEGOTIATIONS: THE CASE OF HIGH FOREST COVER LOW DEFORESTATION (HFLD) COUNTRIES'

2.1 WELKOMSTWOORD VAN DE MINISTER VAN RGB

RGB Minister, dhr. Michael Jong Tjien Fa MBA, richtte een welkomstwoord aan de participanten. De Minister gaf aan dat buitenlandse deskundigen zijn uitgenodigd om in te gaan op de vrij complexe materie REDD en HFLD. De Minister benadrukte dat het essentieel is om op nationaal niveau raakvlakken te creëren en dat er kennis wordt genomen van onder andere de bos onderhandelingen. Met deze presentaties beoogt het ministerie te zorgen voor transparantie in het gehele proces, door met een ieder samen te werken om het Surinaamse programma te bevorderen. De Minister gaf aan dat het hier gaat om

Foto 1. De minister van RGB, dhr. M.Jong Tjien Fa

een nationale zaak waarbij het Ministerie van RGB het initiatief neemt als het gaat om de bossen, maar benadrukte dat ook de gemeenschap moet worden meegenomen in dit proces. Diverse ministeries zijn actief en vervullen diverse rollen. Tot slot richtte de Minister zich tot de media die een zeer belangrijke rol te vervullen heeft in de bosonderhandelingen. Hij sprak de hoop uit dat een ieder en ook de journalisten zich kunnen terugvinden in deze materie, hetgeen de awareness van de samenleving positief zal beïnvloeden.

2.2 OPENING DOOR DE MINISTER VAN ATM

Openingswoord door Mw. Drs. Joyce Amarello – Williams, Minister van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu (ATM).

In haar openingsspeech gaf de Minister aan dat klimaatverandering een fenomeen is waarmee wij over de gehele wereld steeds vaker worden geconfronteerd. De effecten van klimaatverandering worden steeds duidelijker en de noodzaak ons hieraan aan te passen wordt steeds groter.

In de strijd tegen klimaatverandering is een mondiale samenwerking van eminent belang. Ook in Suriname hebben diverse overheidsinstanties acties ondernomen tegen de effecten van klimaatverandering. De Minister wees erop dat wij allemaal verantwoordelijk zijn voor klimaatverandering en dat wij allen zullen worden geconfronteerd met de effecten daarvan.

Ook gaf zij het feit aan dat in de discussies rond het REDD mechanisme, voorstellen worden gedaan die de handel in vastgelegde kooldioxide (opgeslagen koolstof), door het reduceren van tropische ontbossing, mogelijk zal maken. Zulks vergelijkbaar met de huidige handel in de vermindering van kooldioxide uitstoot in de industriële sector.

Foto 2. Minister van ATM
Drs. Joyce Amarello – Williams,

De internationale discussies richten zich voornamelijk op de waardering van de reductie van ontbossing en minder op de waardering van bestaande bossen. Ontwikkelingslanden met een hoge concentratie

aan bossen en lage ontbossingpercentages, zoals Suriname, vallen hierdoor buiten het REDD mechanisme. Het gevaar is hierbij dat er geen stimulans wordt gecreëerd om lage ontbossingscijfers te behouden. Verder benadrukte zij dat de focus van de Surinaamse delegatie tijdens de COP 14 meeting mede was gericht op de conservering van bossen en de positie van de HFLD landen om effectief klimaatverandering tegen te gaan waarbij ontbossings-activiteiten moeten worden aangepakt. Er zullen gesprekken moeten worden gevoerd met Guyana en Frans Guyana om een gezamenlijk standpunt te bepalen hierover. Tot slot gaf zij aan dat haar ministerie als 'Focal Point' van de UNFCCC zal blijven inzetten en erop toezien dat nationaal, regionaal en internationaal de belangen van Suriname ten aanzien van bossen in het kader van klimaatverandering ten volle worden behartigd.

Zij wenste de participanten vruchtbare discussies toe en opende formeel de presentaties.

2.3 PRESENTATIE MINISTERIE VAN ARBEID, TECHNOLOGISCHE ONTWIKKELING EN MILIEU (ATM), AFDELING MILIEUSECTIE

‘De ‘United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) – Ontwikkelingen rond het Klimaatverdrag’’

(presentator: Mvr. Mr. Theresa Elder, beleidsmedewerker ATM)

Tijdens deze presentatie werd er een overzicht gegeven van de historische ontwikkelingen en het doel van het UNFCCC, alsmede de door Suriname aangegane verplichtingen en uitgevoerde activiteiten.

De historische ontwikkeling van het UNFCCC dateert rond 1972 en heeft zijn oorsprong in de ‘Earth Summit United Nations Conference on the Human Environment’ in Stockholm, waar er een actieplan was ontwikkeld gericht op de educatieve, informatieve, sociologische en culturele aspecten van het milieu. Dit werd vervolgd door de oprichting van het ‘Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)’ in 1988 en de ondertekening van het Klimaatverdrag in 1992. Het doel van het Klimaatverdrag richt zich op de stabilisatie van broeikasgasconcentraties in de atmosfeer, tot een niveau dat gevaarlijke inmenging van deze concentraties in het klimaatsysteem tegengaat.

Suriname ratificeerde het UNFCCC in 1997 en het Kyoto Protocol in 2006 en committeerde zich daarmee aan de verplichtingen van het UNFCCC zoals:

1. het nationaal inventariseren van broeikasgassen;
2. het opstellen van nationale en regionale programma’s ter beperking van klimaatverandering;
3. het samenwerken bij de ontwikkeling en de overdracht van technologieën, en
4. het bevorderen van de voorlichting en het bewustzijn over klimaatverandering.

De effecten van klimaatverandering in Suriname zijn o.a. overstromingen, inundatie van gebieden, kustafslag, verhoogde neerslag en grotere droogten. De activiteiten die Suriname reeds heeft uitgevoerd om te voldoen aan de verplichtingen van het UNFCCC zijn:

1. de ondertekening van het UNFCCC in 1997 en de ratificatie van het Kyoto Protocol in 2006;
2. de uitvoering van de ‘Netherlands Climate Change Assistance Programme’ (NCCAP I en II, respectievelijk 1994 en 2005). Met behulp van deze programma’s zijn de effecten van klimaatverandering voor Suriname onderzocht en is de kwetsbaarheid van delen van Suriname uitvoerig in kaart gebracht;
3. de formulering van ‘The First National Communication’ in het kader van het UNFCCC in 2005;
4. de formulering van het beleidsdocument Kyoto Protocol in 2005;

5. de formulering van het Nationaal Klimaat Actieplan in 2008;
6. de uitvoering van klimaat bewustzijnsactiviteiten door het Ministerie van ATM en het Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS) gestart in 2007;
7. de uitvoering van het programma 'Capacity Development for Clean Development Mechanism (CD4CDM)' gestart in 2007;
8. de installatie van de 'Climate Change Steering Committee' in 2004.

De presentatie van mvr. Elder werd afgesloten met de door het Ministerie van ATM te ondernemen stappen om de doelen van het UNFCCC te verwezenlijken, te weten:

1. de ontwikkeling van een klimaat actieplan binnenland;
2. de instelling van een 'Clean Development Mechanism Bureau';
3. het ontwikkelen van een 'Second National Communication';
4. de uitvoering van het beleidsdocument Kyoto Protocol en 'the Netherlands Climate Change Assistance Programme' NCAP II;
5. verdere stimulering van klimaatbewustzijn en het volgen van de internationale ontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering.

Foto 3. Dr.J.Kishwan en de ministers van ATM en RGB

2.4 PRESENTATIE INDIAN COUNCIL ON FORESTRY RESEARCH AND EDUCATION (ICFRE)

'REDD Negotiations: The case of HFLD Countries'

(Presentator: Dr. Jagdish Kishwan, directeur-generaal van de Indian Council on Forestry Research and Education (ICFRE)/ REDD Senior Negotiator van India)

Samenvatting

De presentatie was gericht op de internationale onderhandelingen rondom REDD en de situatie van HFLD landen, waar Suriname deel van uitmaakt. De presentator ging in op de beleidsfilosofie van India, die gericht is op een 'comprehensive REDD mechanism' met positieve stimulansen voor conservering en duurzaam beheer van bossen, alsook verhoging van de koolstofvoorraden in bossen.

Introductie

De presentatie werd geopend met achtergrondinformatie over de rol van bossen in de onderhandelingen.

Bossen dragen bij aan de emissies van broeikasgassen, maar functioneren ook als opslagplaats van koolstof. Ontbossing

staat op de derde plaats van bronnen voor emissie, na energievoorziening en industrie. Het tegengaan van ontbossing of 'avoided deforestation' werd dan ook in de internationale discussies als middel gezien om op een snelle manier de klimaatverandering tegen te gaan.

De UNFCCC en het Kyoto Protocol hebben ertoe geleid dat koolstof zich heeft kunnen ontwikkelen tot een verhandelbaar product. Echter is voor 'avoided deforestation' in ontwikkelingslanden, geen plaats ingeruimd binnen het Kyoto Protocol en het Clean Development Mechanism (CDM). De argumenten voor uitsluiting van 'avoided deforestation' waren toentertijd gebaseerd op:

1. onzekerheden in verband met lekverlies of 'leakages';
2. twijfels over de permanente instandhouding van de bossen;
3. het aspect dat een grote hoeveelheid koolstof op de markt een lage koolstofprijs in de hand zou werken, waardoor geïndustrialiseerde landen niet aangemoedigd zouden worden om in eigen land emissie reductie te bewerkstelligen.

Het resultaat was dat alleen (her)bebossing in CDM is opgenomen.

Foto 4. Dr. Jagdish Kishwan

Experts pleiten echter voor 'avoided deforestation' of 'compensated reductions' om met name de landen met een hoge ontbossingsgraad, aan te moedigen om minder te ontbossen.

Casus

Het tweede onderdeel van de presentatie was gericht op de case van India: 'Montreal to Bali and beyond'. Er werd ingegaan op de wijze waarop India met haar standpunten tijdens diverse internationale workshops en Conferences of the Parties (COP) heeft bijgedragen aan de overtuiging dat beleid moet worden ontwikkeld met daaraan gekoppeld een beloningsmechanisme. Hiermee kunnen ook ontwikkelingslanden worden beloond voor de conservering en stimulering van de toename van hun bossen, de zogenaamde 'compensated conservation' of het gecompenseerde bosbehoud. De claim van India heeft betrekking op compensatie voor de toename van de bosvoorraden en het behoud van de standaardomvang hiervan.

Het blijkt dat 'compensated conservation' een groter potentieel biedt voor het opslaan van koolstof, dan 'compensated reductions'. Alleen al door het instellen van een beloningsmechanisme voor 'compensated conservation', zou er daadwerkelijk resultaat kunnen worden geboekt in het streven naar reductie van broeikasgassen. De visie van India is dat er sprake moet zijn van een 'comprehensive REDD Mechanism' waarin zijn opgenomen:

- conservering van bossen, duurzaam bosbeheer en toename van bebossing voor koolstof toename;
- afname van ontbossing voor koolstof besparing;
- een gemeenschappelijke methodiek, gebaseerd op 'remote sensing' en minimale grond verificatie;
- een financieel mechanisme (REDD) met incentieven voor zowel de conservering en stimulering van de toename van koolstofvoorraden.

In de visie van India is één unit koolstof bespaard uit 'reduced deforestation' gelijk aan één unit koolstof toegevoegd uit conservering, duurzaam bosbeheer en/of bebossing/herbebossing. De financiële incentieven voor toenemende bosvoorraden zouden daarom gelijk moeten zijn aan de incentieven voor het tegengaan van ontbossing.

De financiële incentieven voor bestaande bosvoorraden zouden gebaseerd moeten zijn op jaarlijkse betalingen voor het in stand houden van een vaste voorraad koolstof, ter compensatie van beheerskosten en verlies in alternatieve opbrengsten bij conversie van het land.

Beleid en technologie

Het derde onderdeel van de presentatie handelde over beleid en technologie, waarbij belangrijke punten in internationale discussies en onderhandelingen werden toegelicht. Beleidsmaatregelen worden voorbereid in de 'Long term Co-operative Action' meetings. Technische onderwerpen worden voorbereid in de 'Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice' (SBSTA) meetings. De internationale discussies richten zich op de volgende twee beleidsopties:

1. de conservering en het duurzaam beheer van bossen, alsook het verhogen van de bosvoorraad (toename koolstof);
2. de afname van ontbossing en het degradatietempo van de bosvoorraad (behoud koolstof).

De technische discussiepunten betreffen de methodieken voor het bepalen en monitoren van koolstofvoorraden. De beleidsonderwerpen betreffen discussies over schaalniveau (nationaal versus sub-nationaal) en beloningsmechanismen. Ten aanzien van dit laatste zijn de discussies gericht op:

- de mogelijkheid van toepassing van het REDD-mechanisme voor beide beleidsopties;
- de hoogte van de financiële stimulans voor toename van koolstofvoorraden (conservering) versus tegengaan van afname koolstofvoorraden (ontbossing);
- de aanwezigheid van markt en/of niet-marktgerichte mechanismen;
- de wijze waarop marktgaranties worden ingebouwd;
- de hantering van een financiële stimulans voor bestaande bosvoorraden en de periodieke bepaling hiervan.

Zowel de technische- als de beleidsonderwerpen staan nog volledig open voor discussies. Tot heden is er nog geen overeenstemming bereikt. Vele landen praten nog over hun bereidwilligheid en richten zich op het finaliseren van de definities, de richtlijnen, de modaliteiten en de procedures van COP 15. De vraag is echter of er tijdens COP 15 in Kopenhagen overeenstemming zal worden bereikt.

Een hoogtepunt van COP 14 in Poznan was dat conservering en duurzaam beheer van bossen onder één noemer (in mate van belangrijkheid) zijn gebracht met de afname van ontbossing en bosdegradatie, door het veranderen van de 'punt komma' in een 'komma' in artikel 4 van het SBSTA besluit. Dit betekent dus dat alles wat voor de komma staat van even grote waarde of belang is als wat na de komma staat.

Tijdens COP 14 hebben zowel Suriname als Nepal zich in zeer duidelijke taal uitgesproken voor 'compensated conservation'. In COP 14 is bereikt dat de deur is geopend voor de 'comprehensive approach'. Het gaat hier dus om een mechanisme waarbij financiering voor beide soorten koolstof mogelijk is:

- voor constante koolstofvoorraden (in het geval van HFLD en LFLD) door conservering en duurzaam bosbeheer;
- voor veranderende koolstofvoorraden (in het geval van HFHD en LFHD) door toename van bosbedekking (bijvoorbeeld door het tegengaan van ontbossing of herbebossing).

Landen: posities en groeperingen

De presentatie werd vervolgd met als focus de positie en de groepering van de landen, volgens de perceptie van Dr. Kishwan. Afhankelijk van de situatie van hun bossen, kunnen landen zich als volgt positioneren:

1. Toename koolstofvoorraden: door conservering bossen, duurzaam bosbeheer, toename bosbedekking;
2. Behoud koolstofvoorraden: door reduceren van ontbossing.

De landengroepering ziet er dan als volgt uit:

1. 'Forest Conservation, Sustainable Management of Forests (SMF)' en 'Increase in forest cover': Suriname, China, Pakistan, Nepal, Bhutan, Papua New Guinea, Costa Rica, Sri Lanka, Congo Basin Countries, Malaysia en Thailand;
2. 'Forest Conservation', SMF: Suriname, Congo Basin Countries, Kameroen, Nepal;
3. Annex 1: Landen die incrementele bronnen en verlaagde decrementele bronnen stimuleren. De annex 1 landen zijn de geïndustrialiseerde landen, die in het kader van KP zich verplicht hebben aan een emissieplafond.

Beste opties

In het laatste onderdeel van de presentatie kwamen de beste opties voor HFLD landen aan de orde, geheel volgens de visie van Dr. Kishwan. Hij noemt de volgende groep van 11 als 'High Forest Cover' landen: Suriname, Frans Guyana, Micronesia, American Samoa, Seychellen, Palau, Gabon, Pitcairn, Turks en Caicos eilanden, Solomon eilanden en Guyana¹. Er werd een uiteenzetting gegeven van de bosbedekking vanuit een mondiaal perspectief, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen de constante en de veranderende koolstofvoorraden. De HFLD landen hebben samen met de 'Low Forest cover Low Deforestation (LFLD)' landen, profijt bij erkenning van 'constante koolstofvoorraden en toenemende koolstofvoorraden'.

De 'High Forest cover High Deforestation (HFHD)' en de 'Low Forest cover High Deforestation (LFHD)' landen hebben profijt bij de erkenning van verminderde afname van de koolstofvoorraden. Maar zowel toegenomen, constante en verminderde afname van koolstofvoorraden, zijn van eminent belang voor de aanwezigheid van de koolstofvoorraden in bossen. Dit pleit voor een 'comprehensive approach' ten aanzien van REDD.

In het Bali Action Plan wordt de 'comprehensive approach' reeds toegepast.

Voor HFLD landen wordt het REDD-mechanisme aanbevolen. Echter zullen de volgende argumenten in acht moeten worden genomen:

1. voor constante voorraden (conservering, verhogen bosbedekkingsgraad en duurzaam bosbeheer) zal compensatie/financiële stimulans moeten zijn voor beheerskosten en verlies in alternatieve opbrengsten bij conversie tot nuttig landgebruik;
2. voor toenemende voorraden (conservering, verhogen bosbedekkingsgraad en duurzaam bosbeheer) zal compensatie/financiële stimulans moeten zijn voor beheerskosten, oplopende kosten van additionele aanplantingen en verlies in opbrengsten door gereduceerde houtkap;
3. voor de verminderende afname van koolstofvoorraden (HFHD, LFHD) zal compensatie/financiële stimulans moeten zijn voor verlies in opbrengsten door gereduceerde houtkap.

---

¹ In andere documenten wordt de volgende groep van 11 landen aangemerkt als HFLD met een bebossing van meer dan 50%: Panama, Columbia, DRC, Peru, Belize, Frans Guiana, Gabon, Guyana, Suriname, Bhutan en Zambia. Hierbij zij aangemerkt dat Frans Guiana geen land is.

Sterkten en zwakten ('Strengths and weaknesses')

Tot slot zijn de sterke en zwakke punten voor HFLD landen en de strategieën weergegeven vanuit de persoonlijke visie van Dr. Kishwan. Het sterkste punt van de HFLD-landen is dat zij de beheerder zijn van gigantische koolstofvoorraden. Er valt echter een zwakte op te merken in de onderlinge samenwerking tussen de HFLD-landen bij het uitoefenen van een gezamenlijke druk om te zoeken naar compensatie voor bestaande koolstofvoorraden. De aanbevolen strategieën die de HFLD landen kunnen toepassen zijn als volgt:

1. het motiveren van de HFLD-landen om te komen tot een gezamenlijk standpunt;
2. het aansluiten bij groepen of landen die gelijkgestemde belangen hebben als HFLD;
3. het bepleiten van een ruime toepasbare benadering en;
4. erop toezien dat voortgang in de methodologie en beleidsonderwerpen simultaan geschiedt, daarmee bijdragend aan de ontwikkeling van de 'comprehensive approach'.

2.5 VRAGEN, ANTWOORDEN EN OPMERKINGEN

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
1 Dhr. M. Jong Tjien Fa, Minister van RGB	Is het kappen van bossen voor de agrarische ontwikkeling een zaak voor onderhandelingen?	Wanneer over REDD wordt onderhandeld, dan is het gerelateerd aan ontbossing. Agrarische ontwikkeling valt niet onder REDD.
2 Dhr. M. Jong Tjien Fa, Minister van RGB	Zouden wij niet een poging moeten doen om agrarische ontwikkeling op te nemen? Het tot ontwikkeling brengen van land levert opbrengsten voor de Staat.	REDD is al gecompliceerd genoeg. Voor ontwikkelingslanden zijn de 'incremental' berekeningen gecompliceerd. Nog gecompliceerder wordt het als er daarbij ook nog 'land-based' berekeningen worden toegepast. Agrarische ontwikkeling kan op nationaal niveau worden bediscussieerd. Het zal in COP 15 moeilijk zijn om over agrarische ontwikkeling als onderdeel van REDD te discussiëren.
3 Dhr. C. Pigot, Kabinet President	Waarom adviseert u naast 'remote sensing', minimale grond verificatie?	Bij het toepassen van 'remote sensing' zijn er minimale grond verificaties nodig. De ervaring van India is dat bij intensieve grond verificatie, de monitoringskosten ook zullen toenemen. Elk land zou, rekening houdende met zijn nationale situatie, voor zichzelf moeten bepalen welke kosten acceptabel zijn en dus welke methode het meest geschikt is.
4 Dhr. C. Pigot, Kabinet President	Waarom prefereert u een 'non-market' aanpak voor 'compensated conservation'?	Baseline voorraden zijn min of meer constant. Voor baseline voorraden zouden 'grants' beschikbaar moeten worden gesteld of incentieven als belastingen.
5 Dhr. A.R. Sheikkarriem, Anton de Kom Universiteit van Suriname.	Als er sprake is van 'compensated conservation', wordt hier inclusief bedoeld het duurzaam oogsten van bossen?	Baseline en biomassa zijn belangrijk bij 'compensated conservation'. De definities voor conservering en duurzaam bosbeheer moeten nog worden bediscussieerd, maar bij conservering zal in stand houden van koolstofvoorraden een toename van vastgelegde koolstof ten opzichte van de baseline moeten teweegbrengen.

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
6 Dhr. A.R. Sheikkariem, Anton de Kom Universiteit van Suriname.	India hanteert een eigen methodiek. Maakt het uit als er verschillende methodieken bij biomassa bepalingen worden toegepast? Zal het verschillen met de methode van bijvoorbeeld Dr. Sandra Brown en/of de FAO?	Ik ben niet bekend met de methode van Brown. Maar de meeste methodieken zijn ongeveer hetzelfde. Elk land moet die methodieken hanteren die het beste aansluit bij de nationale situatie.
7 Dhr. R. Matai, Stichting Bosbeheer en Bostoezicht.	Er is gesproken over de vergoeding als een stimulans. Dit is naar mijn mening niet duidelijk uitgelegd. Wie zal een vergoeding geven en in welke vorm zal dat geschieden?	Het is niet bekend waar de financiën zijn. De financiën zullen beschikbaar worden gesteld op het moment dat er een overeenstemming is bereikt waarvoor dit geld zal worden gebruikt. Het is nog voorbarig om nu na te gaan, vanwaar de financiën zullen komen. Twee manieren om te komen tot een financiële structuur is de 'market-based' benadering gericht op het beleid en de 'non-market based' benadering gericht op de ontwikkeling van een fonds. Als reactie hierop gaf de Minister van RGB aan dat de ontbossing zal voortduren als de Verenigde Naties geen besluit neemt ten aanzien van de vergoeding voor de bestaande bossen. De effecten zullen zijn dat problemen zoals armoede en criminaliteit zullen toenemen. Tot slot gaf hij aan dat rijke landen zullen moeten betalen voor de door hen veroorzaakte mondiale schade.
8 Dhr. D. Plouvier, Directeur WWF Guianas, Suriname.	HFLD landen zijn over het algemeen kleine landen die bij elkaar moeten komen om hun case te presenteren. Wat zijn de mogelijkheden om aan te sluiten bij de grotere landen zoals Brazilië en Indonesië, die zich concentreren op vergoeding van gebieden? Waar wordt er gewerkt aan de afname van ontbossing en toename in de conservering van bossen?	Mijn ervaring wijst uit dat de grote landen geforceerd de positieve kanten van de implementatie van de conservering en duurzaam beheer van bossen hebben ingezien. HFLD landen kunnen zich beter aansluiten bij landen die duidelijk conservering nastreven, die het conserveren van bossen vooraan op de REDD agenda willen plaatsen.

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
<p>9</p> <p>Dhr. D. Plouvier, Directeur WWF Guianas Suriname.</p>	<p>De 'Coalition for Rainforest Nations' (CfRN) is een organisatie die ook soortgelijke zaken op de agenda plaatst. Wat is de status van deze organisatie op dit moment?</p>	<p><i>De CfRN is onderverdeeld in twee groepen nl. de groep 'tegengaan ontbossing' en de groep 'conserveren van bossen'. Mijn persoonlijke mening is dat deze organisatie niet sterk haar standpunt ten aanzien van conservering duidelijk heeft gemaakt. Ze hebben wel een sterke mening over het tegengaan van ontbossing.</i></p>
<p>10</p>		<p>Als reactie hierop merkt dhr M. Hoesein, onderdirecteur van het Ministerie van RGB het volgende op:</p> <p>Suriname heeft een nauwe relatie met de CfRN. Het doel is om met één stem te spreken en de belangstelling van alle landen te verwerven. CfRN trekt aan de totstandkoming van REDD. Er is meer druk nodig op CfRN vanuit de HFLD landen om CfRN voor hun case te laten opkomen. De eerste stap die in Suriname moet worden genomen is dat beleidsmakers op een lijn gaan zitten. Het resultaat van deze serie presentaties zal leiden tot de ontwikkeling van een actieplan. De voorbereiding naar COP 15 is gericht op de ontwikkeling van een politiek besluit voor de conservering en duurzaam beheer van bossen. Dit betekent dat er een druk wordt uitgeoefend op politieke besluitvorming.</p>
<p>11</p> <p>Dhr. R. van Kanten, Tropenbos International Suriname.</p>	<p>Er is een demonstratie gegeven van landen die lid zijn van de 'Coalition of Rainforest Nations' en verdeeld zijn in twee groepen. Is dit juist?</p>	<p><i>De 'Coalition of Rainforest' kan aangeven wat hun interesse is, zij kunnen met een eigen beschrijving komen en een eigen besluit nemen. Er is geen sprake van verschillende soorten groepen.</i></p>
<p>12</p> <p>Mw. H. Malone, WWF Guianas Suriname.</p>	<p>Zijn er adaptatie targets nodig geweest in India voor de implementatie van internationale verdragen zoals het Kyoto Protocol?</p>	<p><i>India heeft geen adaptaties hoeven toe te passen, die gerelateerd zijn aan de bosbouwsector. India heeft een nationaal actieplan waarin de bosbouwsector is geïmplementeerd.</i></p>

	Naam & instantie	Vraag	Antwoord
13	Mw. H. Malone, WWF Guianas Suriname.	Zijn er acties ondernomen door India om de andere waarden zoals culturele waarden en andere diensten die het bos biedt te verkopen?	Tot heden is er geen markt voor deze diensten. De enige markten onder de UNFCCC zijn CDM en instituten als de 'Chicago Exchange Market'. India heeft ook geen acties ondernomen. Het is zo gecompliceerd om te concentreren op de vele diensten en deze te volgen via verschillende agenda's.
14	Dhr. R. van Kanten, Tropenbos International Suriname.	Als er wordt gesproken over REDD inclusief het conserveren en duurzaam beheren van bossen, alsook de toename van bosbedekking, is er dan sprake van REDD Plus?	De acroniem REDD+ is (nog) niet geaccepteerd. REDD plus is REDD.
15	Dhr. D. Plouvier, Directeur WWF Guianas Suriname.	Hoe wordt er internationaal gekeken naar selectieve houtkap?	Selectieve houtkap is onderdeel van duurzaam bosbeheer waarbij de koolstof voorraden en de biomassa in tact blijven. Als houtkap ongecontroleerd en onwetenschappelijk plaatsvindt, kan het worden gezien als onderdeel van REDD. Er wordt meer gediscussieerd over illegale houtkap, maar niet over wetenschappelijke houtkap.

	Naam & instantie	Opmerkingen
1	Dhr. M. Hoesein, Onderdirecteur van het Ministerie van RGB.	Tot slot werd door Marlon Hoesein aangegeven dat na de presentatie de gelegenheid bestaat om in kleiner verband diepgaand te discussiëren over specifieke onderwerpen.
2	Dhr. R. van Kanten, Tropenbos International Suriname.	Rudi van Kanten feliciteerde het Ministerie van RGB met het initiatief voor het organiseren van de serie presentaties. Hij gaf aan dat het idee is om een serie informatie sessies te houden en de resultaten te vervatten in een document. Dit document zal worden gedistribueerd naar de betrokken stakeholders. In de presentatie van vandaag is benadrukt om te komen tot een strategie, consensus mechanisme en benaderingen. Tot slot gaf hij aan dat rekening moet worden gehouden met de technische- en beleidszaken.

3. PRESENTATIES DD 17 MAART 2009, BANQUET HALL TORARICA

'EU VISION ON REDD & HFLD COUNTRIES'

3.1 WELKOMSTWOORD VAN DE MINISTER VAN RGB

De Minister van RGB richtte een welkomstwoord tot de participanten. Hij gaf het belang aan van het toekomstige financieel mechanisme en richtte zich voornamelijk tot de pers die een impuls kan geven door het ontwikkelen van educatieve programma's om de bewustwording onder de gemeenschap te vergroten. Tevens gaf hij aan, tezamen met de president van Suriname, te zijn uitgenodigd door de Guyanese president voor een bezoek aan Guyana. Het doel van het bezoek zal zijn een strategische alliantie te bespreken betreffende de conservering en het duurzame beheer van de bossen, in het kader van COP 15. *"In het kader van de politiek kijken wij naar een droog technisch verhaal maar het is noodzakelijk om uiteindelijk de kassa te laten rinkelen. Er wordt gestreefd naar het ontwikkelen van bonafide geldstromen richting Suriname. Het is dan ook niet raadzaam om ondernemers, die oude plantages willen laten 'herleven', af te remmen vanwege technische onderhandelingen in het kader van post-Kyoto."* Tot slot wenste de Minister de participanten vruchtbare discussies toe.

Foto 5. De minister van RGB en de media

3.2 PRESENTATIE VAN HET MINISTERIE VAN RGB

'The REDD Road'

(Presentator: M. Mohamed Hoesein, onderdirecteur op het Ministerie van RGB)

Tijdens de presentatie van 'The REDD Road' werd er een overzicht gegeven van de bosonderhandelingen in het Kyoto Protocol, de richting die Suriname zal opgaan, de haalbaarheid en de stappen die moeten worden ondernomen op zowel nationaal als internationaal niveau.

Ontbossing werd aanvankelijk meegenomen tijdens de Kyoto Protocol-onderhandelingen. Met name de EU en Brazilië zijn echter terughoudend geweest in het opnemen van bossen in het CDM. Als technische argumenten werden zaken genoemd als de wijze waarop lekverlies of 'international displacements' te vermijden, bossen te monitoren en de twijfelachtige permanentie van koolstofopslag. Daarnaast heeft een grote hoeveelheid koolstof op de markt, een negatief effect op de koolstofprijs, met als gevolg een lage prijs hiervoor. Dit brengt met zich mee dat er geen stimulans zou zijn voor geïndustrialiseerde landen om emissies van broeikasgassen in eigen land te reduceren, met als resultaat dat alleen (her)bebossing in CDM werd opgenomen.

Foto 6. Dhr.M.Hoesein

Papua New Guinea en Costa Rica hebben gemeend in de daaropvolgende onderhandelingen 'avoided deforestation' toch in te brengen. In die tussentijd zijn methodieken uitgewerkt en kwam in 2006 het STERN rapport uit, waarin werd aangetoond dat bossen centraal zijn bij het streven naar reductie van koolstofdioxide.

Tijdens de COP 13 (REDD onderhandelingen) hebben met name India en de landen van het Congo Basin sterk gepleit voor 'compensated conservation'. In deze COP zijn toen vervat in besluit CP1/13 en besluit CP2/13: *'het overwegen van beleidsissues en positieve incentives voor het reduceren van emissies door ontbossing en bosdegradatie in ontwikkelingslanden;*

en de rol van conservering, duurzaam bosbeheer en toename bosbedekking in ontwikkelingslanden.'

Het succes van REDD is afhankelijk van het aantal landen dat participeert. Hoe meer landen participeren, hoe kleiner de kans op internationale 'displacements'. Men is het belang gaan beseffen van de participatie van de HFLD landen. Voor landen met geringe ontbossing is het voorstel om de baseline te bepalen op basis van een geprojecteerde emissie referentie scenario: men houdt daarbij rekening met de ontwikkelingen die een land kan meemaken, bijvoorbeeld hoe wegen zich zullen ontwikkelen en hoe het toekomstig verloop van emissies kan zijn.

Dhr. Hoesein gaf aan dat Suriname zich richt op het behalen van de "hoofdprijs", namelijk 'compensation for forest carbon conservation' te weten de compensatie voor baseline koolstofvoorraden en voor toename van koolstofhoeveelheden. Door toepassing van duurzaam bosbeheer ontstaat ruimte voor groei van nieuwe biomassa. Suriname richt zich minder op de compensatie voor toename van bosbedekking. Argumenten voor 'compensation for forest carbon conservation' dienen rekening te houden met de efficiëntie, maar ook de effectiviteit van de incentieven, daardoor bijdragend aan het verkleinen van het risico van lekverlies. Om de "hoofdprijs" te behalen zal Suriname argumenten moeten formuleren ten gunste van compensatie van baseline koolstofvoorraden. Dhr. Hoesein doet een oproep op het publiek om mee te helpen met de formulering van de argumenten. De argumenten kunnen wetenschappelijk, ecologisch, economisch, sociaal en juridisch onderbouwd zijn. Internationaal zullen er allianties worden gesloten met eensgezinde landen en voorspraak groepen zoals de 'non-governmental organizations' (NGO's). Er dient ook te worden gewerkt aan een scenario voor een acceptabel financieel mechanisme. Het is daarbij belangrijk te weten dat besluiten in COP's alleen worden genomen op basis van consensus.

Het Ministerie van RGB streeft naar transparantie en een nationale aanpak. HFLD en REDD zijn immers zaken die dwars door alle disciplines lopen. Het Ministerie van RGB zal ondertussen op nationaal niveau moeten werken aan:

1. Het versterken van de bewustwording en het creëren van awareness;
2. Het actief beheren van alle bossen, omdat vermoedelijk onbeheerde bossen niet voor compensatie zullen kwalificeren. Er zijn nog oude kaarten in omloop waarin reservebos is aangegeven, dit moet worden veranderd in beheerd bos;
3. Institutionele versterking om bossen goed te beheren;
4. Het verrichten van baseline onderzoek;
5. Grondgebruikplanning en het verrichten van bodemonderzoek;

6. Bosinventarisatie en berekenen van 'opportunity costs foregone' (verlies van alternatieve opbrengsten bij conversie van bosland tot nuttig landgebruik);
  7. Het versterken van de remote sensing-capaciteit;
  8. Het middels onderzoek aantonen dat het Surinaamse bos netto een opslagfunctie heeft voor broeikasgassen;
  9. Het ontwikkelen van een nationale case naar voorbeeld van Gabon (dit West-Afrikaanse land voert wetenschappelijk bossen onderzoek uit in samenwerking met buitenlandse universiteiten);
  10. Ontwikkeling van demonstratieprojecten om de onderhandelingspositie te versterken;
  11. Het opzetten van een permanent 'Stakeholders Forum' en een 'Forest Carbon Coordinating Unit' om het proces gecoördineerd uit te voeren.
- Voor deze acties zijn echter substantiële fondsen nodig.

Foto 7. Een deel van de participanten

3.3 VRAGEN, ANTWOORDEN EN OPMERKINGEN

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
<p>1</p> <p>Dhr. G. Zondervan, WWF Guianas Suriname</p>	<p>We weten onderhands dat er bijkans 11 HFDL-landen zijn. U roept op tot alliantie, etc. Mijn suggestie is dat Suriname het initiatief neemt en met de 11 landen in contact treedt om op korte termijn verder te praten over een gemeenschappelijk standpunt en gemeenschappelijke strategie.</p>	<p><i>Vanaf dag één zijn wij begonnen met dit proces. Het probleem is dat kleine landen niet in staat zijn om optimaal te participeren, fondsen te verwerven en te onderhandelen alsook complexe issues alleen aan te pakken. Er is ook gesproken met landen met een grote bosbedekking en een hoge ontbossingsgraad. Deze landen alsook de 'Coalition for Rainforest Nations (Cfrn)' hebben druk uitgeoefend op de implementatie van REDD. De Cfrn is een intergouvernementele organisatie en de directeur is afkomstig uit Papua New Guinea. Er wordt gewerkt naar een gemeenschappelijk standpunt om één stem uit te brengen. De landen voelen aan dat zaken als het conserveren en duurzaam beheer van bossen serieus moet worden genomen. Op het punt van alliantie wordt er een oproep gedaan aan alle NGO's, met name de bosgemeenschappen en de inheemse groepen, om te stemmen voor koolstofvoorraden en compensatie.</i></p>
<p>2</p> <p>Dhr. A.R. Sheikkariem, ADEK Universiteit van Suriname.</p>	<p><i>De heer A.R. Sheikkariem gaf aan dat wij goed moeten nagaan waar wij naar toe willen met dit gebeuren. Hij gaf de transformatie van Suriname als exporteerend naar importerend land aan. De beleidsmakers zullen zich niet alleen moeten richten op het bosgebeuren maar zullen een hoger doel moeten nastreven, namelijk welvaart en welzijn van onze natie. Er moet een deugdelijke studie komen die scenario's met betrekking tot koolstofdioxide-emissie als integraal onderdeel vaststelt van de nationale ontwikkelingsagenda.</i></p>	

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
<p>3</p> <p>Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technisch medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.</p>	<p>Het ontwikkelen van een permanent stakeholders forum en de oproep aan alle stakeholders dat het hier gaat om een nationale aanpak, is een positief gebeuren. Aanvullend hierop is, dat inheemsen en marrons naast stakeholders ook 'rights holders' zijn. Er kunnen geen besluiten worden genomen zonder hen te raadplegen. De vraag kan worden gesteld 'Van wie is het bos?'. Er zal gezamenlijk over deze zaken moeten worden gesproken omdat bosbehoud niet alleen belangrijk is voor de wereld, maar ook voor de mensen die daar leven. Er kan worden gesproken over gemeenschappelijke doelen en strategieën als daarvoor openheid is. De nationale aanpak en een forum zijn een goed initiatief waarbij ook de inheemsen en marrons kunnen participeren.</p> <p>Heeft Suriname andere alternatieven voor blokvorming bekeken dan alleen HFLD, bijvoorbeeld het aansluiten bij de 'Coalition of Rainforest Nations' of grotere groepen landen? Dit vanwege het feit dat de bossen ook andere economische waarden hebben zoals de sociale- en spirituele waarden.</p>	<p>Suriname heeft goed contact met de 'Coalition of Rainforest Nations'. Onderlinge uitwisseling van ideeën en standpunten vindt plaats. Indien het standpunt afwijkt van Suriname wordt op een diplomatische manier de case van Suriname voorgelegd, gezien het feit dat het bos ook andere waarden vertegenwoordigt. Deze onderhandelingen betreffen het UNFCCC. Voor andere boswaarden zijn andere fora van toepassing.</p>
<p>5</p> <p>Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.</p>	<p>Het bos wordt beheerd door de tribale volkeren. Het bos is in stand gehouden o.a vanwege het feit dat het wordt bewaard en beschermd door hen. Zou Suriname niet een andere visie moeten brengen naar de wereld als het gaat om de bossen?</p>	<p>Het UNFCCC neemt alle andere verdragen in acht die bijvoorbeeld betrekking hebben op de in stamverband levende gemeenschappen. Er zijn groepen die hiervan kennis hebben en druk uitoefenen op deze zaken. Er moet worden aangegeven dat het UNFCCC de nadruk hoofdzakelijk legt op de reductie van emissies van koolstofdioxide. Vanwege weinig expertise op het gebied van de in stamverband levende gemeenschappen kan er geen antwoord worden gegeven.</p>

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
6 Dhr. Zimpel, vertegenwoordiger van ASHU	Wat is het doel van de Surinaamse overheid gelet op de bosproductie?	<p><i>Er zijn specifieke gebieden als productiebos aangewezen. De focus zal zijn om meer duurzame manieren te introduceren om de productie te ontwikkelen, gericht op een duurzaam beheer van de bossen in plaats van het afsluiten van de bossen. Bovendien richt UNFCCC zich op duurzame ontwikkeling. Suriname zorgt ervoor dat er economische ontwikkeling is en dat er geen barrières zullen ontstaan.</i></p>

3.4 PRESENTATIE EUROPESE UNIE, MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELVEILIGHEID VAN NEDERLAND

'The European Union (EU) vision on REDD & HFLD Countries'

(presenterator: dhr. Ir. Bas Clabbers, REDD Senior Negotiator van de Europese Unie, verbonden aan het Nederlandse Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit)

Ir. Clabbers gaf aan dat met deze presentatie en de daaropvolgende discussie inzicht zou worden verkregen in de belangen van Suriname enerzijds en anderszijds de positie en de belangen van de EU zouden worden verduidelijkt. Binnen de EU is langzaam een bewustwordingsproces op gang gekomen als het gaat om bosbehoud. Men zal zich niet alleen moet focussen op het tegengaan van ontbossing en bosdegradatie, maar ook op het behouden of conserveren van bossen. Hij ging in op CDM waarin ontbossing niet is meegenomen omdat CDM handelt op projectniveau. Het is op projectniveau moeilijk te voorkomen dat er op locatie A het bos wordt beschermd en 20 km verder, op locatie B, er wordt ontbost. Bovendien moet de koolstofprijs voldoende hoog zijn, anders is er te weinig stimulans om in geïndustrialiseerde landen emissies te voorkomen. Wellicht zullen na 2013 ook landenprogramma's in CDM worden opgenomen.

Ir. Clabbers gaf de belangrijkste onderwerpen voor COP 15 in Kopenhagen aan:

- hoe groot moet de reikwijdte zijn: is het alleen REDD of is het meer;
- welke financieringsmechanisme moet worden gehanteerd: een fonds of een marktbenadering;
- op welke schaal moet het worden uitgevoerd: nationaal of subnationaal;
- hoe zullen referentieniveaus worden bepaald.

Foto 8. dhr. Ir. Bas Clabbers

Voor HFLD zijn de discussies over de reikwijdte en het referentieniveau van belang. Voor sommige landen zoals Brazilië is het belangrijk om de reikwijdte klein te houden, zodat relatief

meer fondsen per land beschikbaar kunnen komen. Hoewel de EU pleit voor REDD, beseft zij dat ze niet zonder het 'plus' kunnen.

Ten aanzien van de financieringsbron zijn Brazilië, Tuvalu en Venezuela geen voorstander van een marktgerichte benadering omdat daardoor geïndustrialiseerde landen tegen relatief geringe kosten emissies kunnen verhandelen.

Voor wat de schaal betreft geven de meeste landen de voorkeur aan een nationale benadering, in tegenstelling tot de EU die de subnationale schaal voorstaat. Zij prefereren deze schaal, omdat landen een situatie kunnen hebben waarbij zij een deel van hun bossen beschermen, terwijl een ander deel van het bos wordt gekapt. Enkele Latijnsamerikaanse landen hebben aangegeven dat op subnationaal niveau controle mogelijk is en dat dit zou moeten worden toegestaan.

Voor het bepalen van referentieniveaus, wordt 'Projected Emissions Reference' gezien als een optie. Bij deze methode gaat men echter nog teveel uit van veronderstellingen. In COP 15 zal waarschijnlijk nog geen overeenstemming zijn bereikt over referentieniveaus.

Het standpunt van de EU is dat de koolstofmarkt gebaseerd moet zijn op een resultaatgericht mechanisme. In het mechanisme moeten opgenomen zijn: verlies, behoud en toename van koolstofvoorraden in bossen. Financiering geschiedt alleen als er sprake is van een betere prestatie dan het afgesproken referentieniveau.

Afhankelijk van het ontwikkelingsniveau van het land, zou de compensatie voor baseline koolstofvoorraden moeten worden aangepast: rijkere landen krijgen minder dan armere landen. De EU is geen voorstander van ingewikkelde wiskundige berekeningsmethoden. De EU prefereert de methode van onderhandelen: individuele landen beargumenteren hun referentieniveau (wel of niet gebaseerd op modellen), waarbij onafhankelijke verificatie mogelijk is. Landen moeten dan ook de ruimte krijgen om hun referentieniveau uit te rekenen.

Volgens de EU zouden ontwikkelingslanden –vooral in hun eigen belang– hun uiterste best moeten doen om hun bossen te behouden. Een zogenaamde 'eigen bijdrage' is noodzakelijk, maar dat kan wel van land tot land verschillen. Rijkere landen zoals China dienen een grotere eigen bijdrage te hebben.

Tevens benadrukte Ir. Clabbers de sterke punten van HFLD-landen, namelijk:

1. de HFLD-landen mogen rekenen op de sympathie van de meeste landen voor het conserveren van hun bossen;
2. de HFLD-landen bezitten hoge biodiversiteitwaarden. Als extra argument kan worden aangehaald dat de bossen met een hoge biodiversiteit beschermd moeten worden, vanwege een toenemende waarde in vergelijking met bossen met een lage biodiversiteitwaarde;
3. de wereld kan niet zonder HFLD landen. Hoewel er andere sectoren zijn die streven naar emissie reductie, is de bosbouw sector niet weg te denken om klimaatverandering te verminderen. De vraag naar hout en agrarische producten zal blijven en 'leakage' moet worden voorkomen. Er zullen afspraken moeten worden gemaakt met landen waar de ontwikkeling in bijvoorbeeld de agrarische sector toeneemt en waarvoor ontbossing nodig is.

De zwakke punten van de HFLD-landen concentreren zich op een laag mitigatie potentieel en de additionaliteit. Het mitigatie potentieel oftewel de te behalen winst is groter bij landen die veel ontbossen. Ten aanzien van additionaliteit vindt de EU dat een land moet worden beloond op basis van prestaties, in gevallen waarbij bossen onder druk staan. Er werd hierbij benadrukt dat er afspraken moeten worden gemaakt om genoeg perspectieven te creëren voor HFLD-landen en dat de betaling niet zal geschieden voor landen die geen activiteiten uitvoeren.

In aanloop naar Kopenhagen (december 2009) toe, gaf Ir. Clabbers tot slot aan dat er bijeenkomsten moeten worden georganiseerd, ter voorbereiding op COP 15 in Kopenhagen. Aan Suriname gaf hij het advies dat de HFLD-landen hun case moeten uitdragen op de diverse bijeenkomsten van werkgroepen, samenwerkingsverbanden moeten vormen, voorbereidingen moeten treffen om straks klaar te staan voor de onderhandelingen in COP 15 in Kopenhagen en de geïndustrialiseerde landen in "klimaat taal" moeten aanspreken (bv. "als je ons niet helpt met ... dan bereiken jullie die 2% reductie niet").

Foto 9. De discussieleiders: Dhr.M.Hoesein en dhr.R. van Kanten

Foto 10. Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'

3.5 VRAGEN, ANTWOORDEN EN OPMERKINGEN

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
1 Dhr. S. Malone, vertegenwoordiger van de Vereniging van Surinaamse Bedrijven (VSB) en Suriname Conservation Fund (SCF).	U geeft in de presentatie het onderhandelingsproces aan. Wat is de positie van Australië, Canada, USA, Maleisië en Indonesië in dat proces en kan de EU aanbevelen met welke van deze landen Suriname en de HFLD-landen in zee kunnen gaan?	De positie van Australië, VS, Canada is vergelijkbaar met die van de EU. Zij zijn iets verder en concreter over wat ze willen. De VS is grootste voorstander van REDD 'plus'. Canada is er mee eens maar weet niet op welke manier deze toe te passen. De positie van Indonesië is aan verandering onderhevig. Ze zijn begonnen met de ontbossing en nemen een stap richting bosbehoud en bosuitbreiding. Hun grootste belang blijft nog steeds bij ontbossing. Maleisië heeft een soortgelijke situatie als Indonesië. Als het gaat om samenwerking, kan ik nu niet zeggen wat het antwoord is, maar de VS lijkt de partner waar de meeste kansen ligt. Maar ik kan het ook mis hebben.
2 Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.	Hoe gaat de EU om met de kritiek dat REDD niet los gezien kan worden van de klimaatissues, omdat er nog geen daadwerkelijke reductie van emissies heeft plaatsgevonden? Er is sprake van 'transfer technology' en 'capacity building', worden deze op een zijspoor gezet in de REDD discussies?	De EU ziet REDD als onderdeel van het geheel. Van belang bij de onderhandelingen is hoeveel landen zullen participeren aan de mitigatiemaatregelen en hoeveel financiën en technologie de wereldindustrie hiertegenover zal zetten. Er is € 175 miljard nodig en deze zal worden verdeeld over onder andere adaptatie, mitigatie, technologie. Er zijn zaken als 'property rights' die voor oponthoud zorgen.
3 Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.	Wat is de positie van de EU met betrekking tot de rechten van inheemse volken in REDD discussies?	De EU vindt het van belang dat de inheemse gemeenschappen worden betrokken, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Internationaal is het lastig om afspraken te maken binnen het klimaatverdrag. Het verdrag moet in lijn zijn met andere verdragen zoals de 'United Nations Declaration on the Rights of Indigenous People.'

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
4 Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.	Hoe zal de beheersstructuur binnen het financieringsmechanisme eruit komen te zien? Moet het onder de Wereldbank vallen of onder een ander mechanisme?	We gaan ervan uit dat het onder het Klimaatverdrag plaatsvindt. Op het moment dat het een koolstofmarkt wordt, dan heb je richtlijnen nodig om aan te geven hoe zo een markt moet werken. Het zal vergelijkbaar zijn met 'the CDM Executive Board' die de handel overziet en een Secretariaat die emissiecontracten registreert. Als het gaat in de richting van fondsen, dan zal er geprobeerd worden om aan te sluiten bij bestaande fondsen. Voor de meeste fondsen is de Global Environmental Facility (GEF) de beheerder. Fondsen als United Nations (UN) REDD en de Wereldbank Forest Carbon Partnership Facility (FCPF) zijn ondersteunend en parallel aan GEF.
5 Dhr. R. Sheikkarim, ADEK Universiteit van Suriname.	Waarom zijn er verschillen in normen tussen annex 1 landen en niet- annex 1 landen als het gaat om ontbossing en emissie rekenmethoden?	Het verschil is dat industrielanden een plafond hebben. Hoe meer emissies, hoe meer bedreigingen er zijn voor het bos en het klimaat. Ontwikkelingslanden hebben geen emissieplafond, daarom gelden iets andere regels voor hen.
6 Dhr. R. van Kanten, Tropenbos International Suriname.	Er is sympathie voor HFLD landen vanuit de EU, maar nog weinig mogelijkheden om deze te kapitaliseren. Wat is de gedachte van de EU en is er een programma om te voorkomen dat HFDL-landen in de vrije val komen?	Binnen de EU zijn er landen met verschillende visies. Sommigen geven aan dat het bos als een geheel moet worden gezien en andere landen vinden dat de aandacht moet worden gevestigd op landen die in de zone van vrije val zitten. Er is hieromtrent nog geen standpunt ingenomen, maar het Nederlandse standpunt is in lijn met dat van Suriname.
7 Dhr. R. van Kanten, Tropenbos International Suriname.	Een bosgebied in het zuiden heeft een andere status dan bijvoorbeeld een bosgebied dat dichtbij mijnbouwgebied ligt. Kan dit worden verduidelijkt?	De discussie richt zich op het bos dat het meest onder druk staat. Wanneer de industrielanden overgaan tot financiering en bereid zijn te betalen, zijn deze landen eerder geneigd de bossen die extra onder druk zitten te financieren om de bossen te behouden.

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
8 Dhr. M. Hoesein, Ministerie van RGB.	<p>In de jaren 90 hebben Aziatische bedrijven houtconcessies aangevraagd. De internationale gemeenschap protesteerde hiertegen. Wat hebben we gehad als compensatie toen? Is er iemand die kan zeggen wat Suriname heeft gekregen in ruil voor het niet in zee gaan met deze multinationals? Suriname heeft duurzaam bosbeheer gepromoot, maar is er enige compensatie ontvangen? Alleen voor institutionele versterking is er een programma opgezet. Het heeft ertoe bijgedragen dat de houtproductie niet goed op gang is gekomen. Met betrekking tot 'common differentiated responsibilities': het zijn de industrielanden geweest die klimaatsverandering hebben veroorzaakt. Het is niet eerlijk om kleine ontwikkelingslanden (die niet hebben bijgedragen aan de klimaatsverandering) te sturen naar de Wereldbank en de GEF om leningen en 'co-financing' aan te vragen voor investeringen die bijdragen aan doelstellingen in het Klimaatsverdrag. Er moet worden voorkomen dat ontwikkelingslanden met schulden worden opgezadeld. Landen met veel bos hebben behoefte aan grotere investeringen. Er is behoefte aan fondsen buiten de reeds bekende financieringsmechanismen, bijvoorbeeld luchtvaart en scheepvaart. Deze zijn ook veroorzakers van emissies. Binnen de EU zijn deze sectoren al gekoppeld aan emissierechten. Een gedeelte van de veilingopbrengsten zou kunnen worden bestemd voor bossen in ontwikkelingslanden.</p>	<p>Dhr. Bas Clabber gaf aan dat er een mogelijke koppeling is tussen luchtvaart en emissie die bekend staat als de emissie handelssystemen. Een deel van de opbrengsten zullen worden besteed aan ontbossing in ontwikkelingslanden. Dit zal in Kopenhagen worden besproken.</p> <p>Dhr. C. Pigot, Kabinet President, ging ook in op het pleidooi van dhr. Hoesein: Het resultaat met betrekking tot de komst van de Aziatische bedrijven is geweest, een opening naar het milieufonds van Nederland buiten de Verdragsmiddelen om. Organisaties als WWF hebben hiervan geprofiteerd om hun programma's uit te voeren. Er is een discrepantie in de getallen waarin we denken. Het perspectief van ontwikkelingslanden verschilt van het perspectief van rijke landen. Het duurzaam gebruik van het bos gaat ons compenseren voor het alternatieve gebruik van bijvoorbeeld mijnbouw. De grote vraag is hoe dek je dit af. Brazilië heeft dit afgedekt met het Noorse fonds, USD 175 miljard compensatie. Hetzelfde geldt voor 'carbon credits' die betrekking hebben op de luchtvaart. Met betrekking tot het zoeken naar opties, is er een verschil in het perspectief dat wij beogen. In onze situatie zien wij compensatie als een andere vorm van ontwikkeling.</p> <p>Ten aanzien van de kwestie van additionaliteit: dat er niet betaald zal worden voor het 'niets doen' is niet correct gezegd. Het kost veel inspanning om anderen weg te houden.</p>

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
9 Dhr. S. van Dijk, Tropenbos International Suriname	Wat is de status van een fonds voor 'constant stocks' en 'changing stocks'?	De inzet van de EU is een fonds voor beide soorten koolstof. Een land zal de bossen moeten monitoren, voorraden berekenen, etc. Het fonds zou daarin kunnen ondersteunen. Een mogelijkheid is om de 'plus' (van REDD +) te financieren uit fondsen en REDD te financieren door de toepassing van de marktbenadering. De kans bestaat –mijn persoonlijke vrees– dat de geldstromen naar toepassing van schone technologie zullen gaan.
10 Mw. M. Essed – Fernandes, Ministerie PLOS	Het is verontrustend dat de EU nog weifelend is over hun positie en dat issues als eigen bijdrage en referentieniveau zullen worden opgeschoven. Is dit niet in strijd met bijvoorbeeld de Parijs declaratie?	Ten aanzien van financiering wordt de EU langzaam duidelijker. Regeringsleiders van de EU komen overmorgen (19 maart 2009) bij elkaar om hierover te praten. Het overstijgt nu het niveau van de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) en Financiën. Voor een deel gaat het bij de onderhandelingen over hoeveel financiën beschikbaar worden gesteld. De EU is bereid om een bijdrage te leveren aan ontwikkelingslanden. Blijf ons er echter op aanspreken in de trant van "waarom blijf je zo vaag, wees concreet" en zet ons 'in de hoek'. Het is niet in conflict met de Parijs Declaratie, de EU heeft zich geëngaat aan ontwikkelingslanden. Dus er komen gelden beschikbaar bovenop de ontwikkelingsgelden.
11 Mw. S. Ang, Ministerie RGB	Annex 1 landen gaan ontwikkelingslanden niet betalen voor het 'niets doen'. Wat is de visie van de EU ten aanzien van compensatie; is het alleen in de vorm van technische assistentie?	Het doel van het Kyoto Protocol (KP) is het voorkomen van klimaatverandering. Landen verschillen in ontwikkeling. Ten tijde van de onderhandelingen van KP waren er landen die geen reductieplafond hadden, maar die zich nu danig hebben ontwikkeld, bijvoorbeeld Portugal. Het is best mogelijk dat rekening wordt gehouden met een dergelijk scenario: HFLD-landen 'toestaan' dat zij ontbossen tot een bepaald percentage. Voor alles dat onder dat percentage ligt, krijg je een vergoeding.

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
12 Mw. S. Ang, Ministerie RGB	Hoe denkt de EU over de vrijwillige koolstofmarkt? Is het vrijwillig of verplicht?	De vrije koolstofmarkt levert voor de wereld niets op; het levert wat op voor degene die verkoopt. Als het lukt om zoveel mogelijk landen bij elkaar te brengen in het REDD-systeem en een standpunt te vormen in Kopenhagen, dus als COP 15 succesvol is, kan het zijn dat de vrijwillige markt verdwijnt.
13 Mw. S. Ang, Ministerie RGB	Hebben Annex 1 landen gedacht aan fondsen voor niet annex 1 landen om metingen die nodig zijn voor de baseline te kunnen financieren?	Die fondsen zijn er en dat zijn de fondsen die REDD 'Readiness' propageren, bijvoorbeeld het FCPF van de Wereldbank.
14 Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.	Wat is de EU visie met betrekking tot de 'opportunity costs foregone' (potentiële derving van inkomsten)?	Landen zullen weerstand moeten bieden aan de 'opportunity costs'. Hoe hoger de 'opportunity costs', hoe dringender de REDD-financiering.
15 Dhr. M. Ooft, beleidsadviseur van de VIDS en technische medewerker van 'The International Alliance of Indigenous and Tribal People of the Tropical Forest'.	Internationaal wordt er gesproken over de milieuschuld van de ontwikkelde landen in het verleden, waarvan de effecten nu merkbaar zijn. Wat is de EU-positie daarin?	Wij zijn de belangrijkste veroorzaker van klimaatproblemen, daarom bieden wij ook ondersteuning. Een groot deel van de fondsen gaat naar adaptatie, om landen te helpen aanpassen aan de schade die geïndustrialiseerde landen hebben veroorzaakt.

Naam & instantie	Vraag	Antwoord
<p>16</p> <p>Dhr. S. Malone, vertegenwoordiger van de Vereniging van Surinaamse Bedrijven (VSB) en Suriname Conservation Fund (SCF).</p>	<p>Hoeveel tijd is er nodig om het aantal van vier 'committed' HFDL landen op te voeren naar elf 'committed' HFDL-landen?</p>	<p>Dhr. M. Hoesein, Ministerie RGB: <i>Er is maar één fully committed HFDL-land en dat is Suriname. Guyana zit op het goede spoor en heeft het 'ecological service' boek gepresenteerd. Het is een 'ongoing' proces. Nu met het artikel over Gabon verschenen in het tijdschrift NATURE, komt er waarschijnlijk meer beweging voor HFDL. Er is ook nog de definitie kwestie: wat is HFDL? Houdt dat in landen met een bosbedekking van > 50%? Maar wat als deze landen veelvuldig hebben ontbost? De geïndustrialiseerde landen zijn tot nu toe heel succesvol geweest met een beetje geld te geven om daarmee duurzaam bosbeheer te bewerkstelligen via een 'donor driven' attitude.</i></p>
<p>17</p> <p>Dhr. S. Malone, vertegenwoordiger van de Vereniging van Surinaamse Bedrijven (VSB) en Suriname Conservation Fund (SCF).</p>	<p>Hoe ziet de EU de sterke en zwakke punten voor HFDL? Hoeveel jaren zal het duren om de sympathie te veranderen naar commitment? We willen iets tastbaars voor de komende verkiezingen in Suriname zien (eerste helft 2010).</p>	<p><i>Hopelijk negen maanden (COP 15). Men heeft een breder besef over de urgentie van het klimaatprobleem. Het is nu veel beter doorgedrongen in de maatschappij, dan toentertijd tijdens de ondertekening van het UNFCCC in 1992. Hoeveel de EU bereid is te bieden en of dit acceptabel zal zijn voor ontwikkelingslanden, zal ook in COP 15 nog niet duidelijk zijn. Het zal enkele jaren duren.</i></p>
<p>18</p> <p>Dhr. S. Malone, vertegenwoordiger van de Vereniging van Surinaamse Bedrijven (VSB) en Suriname Conservation Fund (SCF).</p>	<p>Dus de sympathie zal over 9 maanden een verbintenis worden?</p>	<p><i>De verbintenis is voor het totaal, niet per se voor een specifieke groep HFDL-landen.</i></p>

4. CONCLUSIES

Tot op heden is er op de wereldfora nog geen overeenstemming bereikt inzake het REDD Mechanisme. Er zijn allerlei voorstellen die verder uitgewerkt en besproken moeten worden. Variërend van vrijwillig tot verplichte afspraken en van financiering via fondsen tot koppeling aan de emissiemarkt. Vele landen praten nog over hun bereidwilligheid en richten zich op het finaliseren van de definities, de richtlijnen, de modaliteiten en de procedures van COP 15. In beide presentaties zijn onderwerpen aangehaald om te komen tot krachtige onderhandelingen tijdens COP 15 in Kopenhagen, december 2009.

Internationaal is geaccepteerd dat de ondergeschikte rol die aan bestaande bossen was toebedeeld bij het tegengaan van klimaatverandering, niet terecht is. Conservering en duurzaam bosbeheer biedt minstens een evenwaardig potentieel in koolstofvastlegging, indien vergeleken met het tegengaan van ontbossing of herbebossing. Immers, volgens de visie van India is één unit koolstof bespaard uit 'reduced deforestation' gelijk aan één unit koolstof toegevoegd uit conservering, duurzaam bosbeheer en/of bebossing/herbebossing. Klimaatverandering is een mondiaal probleem dat alleen kan worden opgelost als voldoende landen meedoen en alle bronnen van kooldioxide emissies in beschouwing worden genomen. De besluiten in Bali (2007), en recentelijk in Poznan (2008), geven aan dat dit ook internationaal wordt erkend.

Aangezien in COP 14, mede door de inbreng van Suriname, de deur is geopend voor de 'comprehensive approach on REDD' kunnen Suriname en de andere HFLD landen pleiten voor een mechanisme waarbij financiering voor beide soorten koolstof mogelijk is:

- voor 'constant stocks' (in het geval van HFLD en LFLD) door conservering en duurzaam bosbeheer;
- voor 'changing stocks' (in het geval van HFHD en LFHD) door toename van bosbedekking (bijvoorbeeld door het tegengaan van ontbossing of herbebossing)

De HFLD landen hebben samen met de LFLD landen en landen die conservering en duurzaam bosbeheer toepassen, profijt bij erkenning van 'constante - en toenemende koolstofvoorraden'. Het sterkste punt is dat de HFLD-landen de beheerder zijn van gigantische koolstofvoorraden en dat zij mogen rekenen op de sympathie van de meeste landen voor het conserveren van hun bossen. Als extra argument kan worden gebruikt de hoge biodiversiteitwaarden die de bossen van sommige HFLD-landen bezitten.

Het standpunt van de EU is dat de koolstofmarkt gebaseerd moet zijn op een resultaatgericht mechanisme waarin is opgenomen: verlies, behoud en toename van koolstofvoorraden in

bossen. Tevens geschiedt de financiering alleen als er sprake is van een betere prestatie dan het afgesproken referentieniveau.

Historisch gezien vertoont Suriname een laag mitigatiepotentieel en staan geen grote bosrijke gebieden onder druk. Om de onderhandelingspositie te verbeteren zal Suriname in aanloop naar COP 15 een aantal acties moeten voorbereiden en/of uitvoeren, onder andere:

- ▣ Met de andere HFLD landen een gezamenlijk standpunt overeenkomen, waarbij het landsbelang in beschouwing wordt genomen, namelijk compensatie voor bestaande koolstofvoorraden. Hierbij is belangrijk te beseffen dat beslissingen tijdens internationale onderhandelingen op basis van consensus worden genomen.
- ▣ Het berekenen van de koolstofdioxide voorraden van het bos en middels onderzoek aantonen dat het Surinaamse bos netto koolstofdioxide vastlegt.
- ▣ Een positie/standpunt innemen ten aanzien van de haalbaarheid van de schaalgrootte: nationaal of subnationaal.
- ▣ Een nationale ontbossingsprognose vaststellen en het berekenen van een verifieerbare projected emission reference. Het gaat namelijk om het aangeven van nationale doelstellingen, waarbij pas 'credits' of emissierechten zullen worden toegekend als achteraf wordt geverifieerd dat de ontbossing inderdaad onder de afgesproken emissies is gebleven.
- ▣ Het aantonen, middels onderbouwde informatie, dat het inspanning kost om bestaande bossen te beheren.
- ▣ Het aantonen, middels onderbouwde informatie, dat er potentiële derving van inkomsten ('opportunity costs') plaatsvindt doordat geen landconversie, bijvoorbeeld voor agrarische ontwikkeling, plaatsvindt. Hoe hoger de 'opportunity costs' hoe dringender de 'REDD credits'.
- ▣ Het uitvoeren van demonstratieprojecten, waardoor Suriname kan aantonen dat het in staat is deel te nemen aan REDD.

Het ministerie van RGB neemt het voortouw in het ontwikkelen van het Bossenprogramma en zet zich ondermeer in om op nationaal niveau te werken aan: actief beheer van alle bossen; Institutionele versterking; het verrichten van baseline onderzoek, Grondgebruikplanning en bodemonderzoek; Bosinventarisatie en berekenen van 'opportunity costs foregone'; Remote sensing; en het opzetten van een permanent 'Stakeholders Forum' en een 'Forest Carbon Coordinating Unit' om het proces gecoördineerd uit te voeren.

Annex 1. Lijst van participanten

NAAM	ORGANISATIE	Aanwezig	Aanwezig
		13 maart	17 maart
Abdul, F.	Stichting Bosbeheer en Bostoezicht (SBB)	x	
Abdul, J.H.	Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen (NH)	x	
Aloema, N.	Organisatie van Inheemsen in Suriname (OIS)	x	
Amat, S.	Europese Commissie	x	
Artist, M.J.	Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname (VIDS)	x	
Aviankoi, E.	Centraal Suriname Natuur Reservaat	x	
Awanna, S.	STVS	x	
Baal, F.	Ministerie van RGB, Afdeling LBB	x	x
Babb-Echteld, Y.	Nationaal Instituut voor Milieu en Ontwikkeling in Suriname (NIMOS)	x	x
Bhairo, S.	AP&G Consultancy	x	x
Bihari, S.	Nederlandse Ambassade		x
Bipat, S.	Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV)	x	x
Boedhoe, W.	Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. (NOB)	x	x
Bram, S.	Jan Starke Opleidings- en Ontspanningscentrum (JSOOC)	x	x
Delvoye, K.	Consultant/ NATIN		x
Dijk van, S.	Tropenbos International Suriname	x	x
Drakenstein, B.	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grondbeheer en Bosbeheer (RGB) Afdeling Landbosbeheer (LBB)	x	
Elder, T.	Ministerie van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu (ATM)	x	x
Esajas, H.	Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grondbeheer en Bosbeheer (RGB) Afdeling Natuurbeheer (NB)	x	
Essed-Fernandes, M.	Ministerie van PLOS	x	x
Fagon, G.	CSNR		x
Frangie, R.	United States Embassy	x	
Held, M.	Ministerie van Buitenlandse Zaken (BUZA)	x	x
Jules, P.	SBB	x	x
Kadimbaks, S.R.	Ministerie van RGB	x	x
Kajoeramarie, P.	Ministerie van Regionale Ontwikkeling (RO)	x	
Kanten van, R.	Tropenbos International Suriname	x	x
Karijadrana, C.	Project Implementation Unit (PIU) CSNR	x	
Kasantaroeno, F.	Ministerie van RGB	x	x
Khodabaks, W.	Ministerie van RGB	x	x
Kuldip-Singh, D.	ASHU	x	x
Landburg, R.	Districtscommissariaat Sipaliwini		x
Lazo, G.	Associatie van Binnenlandse Industrielen	x	
Lemen, D.	SBB	x	
Lenne, J.	Ministerie van RGB	x	x
Malone, H.	World Wildlife Fund (WWF) Guianas	x	x
Malone, S.A.J.	Suriname Conservation Foundation (SCF)	x	x
Margaret-Resomardono, C.	Environmental Consultant	x	x

NAAM	ORGANISATIE	Aanwezig 13 maart	Aanwezig 17 maart
Matai, R.	SBB	x	
Moerland, E.	CSNR		
Moredjo, A.	WWF Guianas	x	x
Nelson, R.	Conservation International (CI) Suriname	x	
Ooft, M.	VIDS		x
Pigot, C.	Kabbes Rall Projects Supplies	x	x
Playfair, C.	Ministerie van Handel en Industrie (HI)	x	
Playfair, M.	CELOS		
Plouvier, D.	WWF Guianas	x	
Podrono, P.	Stinasu	x	x
Renfurm, M.	Ministerie van RGB	x	x
Sabajo, E.	Ministerie van RGB	x	
Sakimin, C.	Ministerie van RGB - LBB - NB	x	x
Sanroesdi	Ministerie van RGB	x	
Santokhi, D.	Ministerie van Justitie en Politie (JUPO)	x	x
Sheikkariem, A.	Anton de Kom Universiteit van Suriname (ADEK UvS)	x	x
Sichtman, G.	Districtscommissariaat Sipaliwini	x	x
Sieuw	Ministerie van RGB	x	
Tamsiran, R.L.	Vaste Commissie van de Nationale Assamblee	x	
Timpico, R.	Ministerie van RO	x	x
Tjon Sie Fat, A.	CI-Suriname	x	x
Tjon, K.M.	Centrum voor Landbouwkundig Onderzoek in Suriname (CELOS)	x	x
Tjong Hyong, H.	Natuur Technisch Instituut (NATIN)	x	x
Tjon-Soei-Len-Lee	Ministerie van RGB	x	
Traag, D.	Nationaal Herbarium	x	x
Udenhout, W.	SCF		x
Uiterloo, H.	Ministerie van ATM		x
Vreden, F.E.	Kamer van Koophandel en Fabrieken in Suriname (KKF)	x	x
Zimpel	ASHU	x	x
Zondervan, G.	WWF Guianas	x	x
Badenhorst, W.	STVS		
Best, C.	ID Media Plus	x	
Boetius, C.	ATV		
Candy	Sky Radio	x	
Frierson, O.	Radio 10	x	x
Gilliam, Orfan	Times of Suriname	x	
Leeuwin, W.	De Ware Tijd	x	
Ooft, M.	ATV	x	x
Orban, G.	Times of Suriname		
Proos, E.	De Ware Tijd		
Ramdanie de	De West	x	
Saridjan, C.	De West	x	
Shabi	Sky TV	x	
Simons	De Ware Tijd	x	
Windzak, Z.	De West		

REDD Negotiations: Case for HFLD Countries

**Policy Approaches and Positive Incentives for Conservation, Sustainable Management of Forests and Enhancement of Forest Carbon Stocks
Paramaribo, 13th March 2009**

Jagdish Kishwan
Director General, Indian Council of Forestry Research and Education

Arrangement of Presentation

- Background of negotiations
- Story of India's case: Montreal to Bali
- Main issues under discussions/ negotiations: technical, policy
- Block/country positions
- Best option for HFLD countries

Background of Negotiations

UNFCCC and Kyoto Protocol have made Carbon a tradable commodity

Role of Forests in Climate Change

- Forests are both sources and sinks of carbon
- Forests contribute about 17.4% of global CO₂ emissions
- Forests provide large and relatively low cost mitigation opportunities to address climate change
- Forests provide other ecosystem goods and services to communities to cope up with climate change

IPCC 4th Assessment Report

Share of different sectors in total anthropogenic GHG emissions in 2004 in terms of CO₂ equivalent

• Energy Supply	25.9%
• Industry	19.4%
• Forestry	17.4%
• Agriculture	13.5
• Residential and Commercial building	7.9%
• Waste and Wastewater	2.8%

How to reduce emissions? IPCC, 2007	
Sector	Key mitigation technologies and practices currently commercially available
Industry	More efficient electrical equipment; heat and power recovery; material recycling; control of non-CO ₂ gas emissions;
Agriculture	increase soil carbon storage; restoration degraded lands; improved rice cultivation techniques; improved nitrogen fertilizer application; dedicated energy crops;
Forests	Afforestation; reforestation; forest management; reduced deforestation; use of forestry products for bioenergy
Waste	Landfill methane recovery; waste incineration with energy recovery; composting; recycling and waste minimization.

The Agenda
<ul style="list-style-type: none"> • Agenda Item on “Reducing emissions from deforestation in developing countries: Approaches to stimulate action” first presented in COP 11 Montreal (2005) in response to request of Papua New Guinea and Costa Rica • COP11 invited parties and accredited observers to submit views on related issues and also to organize a workshop

REDD as COP Agenda Reducing Emissions from Deforestation and Degradation (REDD) in Developing Countries
<ul style="list-style-type: none"> • First deliberated and included as agenda item in COP – 11 at Montreal (December 2005) • Followed up by Workshops at Rome: 30 August - 1 September 2006, Cairns: 7-9 March 2007, Tokyo: 27, 28 June 2008 • Proposed incentives for reducing deforestation in developing countries

Active Agenda Item with COP (BAP) and SBSTA (REDD)
Avoided Deforestation
Compensated Reduction
Reducing Emissions from Deforestation in Developing Countries (REDD)
Compensated Conservation?

Avoided Deforestation (also known as Compensated Reduction) in developing countries originally not included in negotiations leading to Kyoto Protocol and CDM

Reasons for exclusion of “Avoided Deforestation” projects under CDM
Are related to:
<ul style="list-style-type: none"> • leakage • non-permanence • uncertainties and • scale of possible emission reductions resulting in industrialized countries to put less effort into emission reductions from burning of fossil fuels

To motivate countries with high deforestation rates many experts have advocated concept of **“Compensated Reductions”** a voluntary, national deforestation reduction and stabilization target for non-Annex I countries also termed as **“Avoided Deforestation”**

“Compensated Reduction”

Financial incentives to Non Annex 1 countries

for

reducing present annual deforestation rate and stabilizing it in future

Scale of possible emissions reductions

Annex I perspective: Reducing high rate of deforestation in Brazil and Indonesia itself can meet target of Kyoto

Non-Annex perspective: But will forfeit actual aim of GHG reduction through efficiency improvement, fuel switching and move towards cleaner and greener energy

Indian Case: Montreal to Bali And Beyond

India made its stand clear in UNFCCC 1st Workshop on REDD in Rome (2006) and 2nd Cairns (2007), and COP-12 in Nairobi

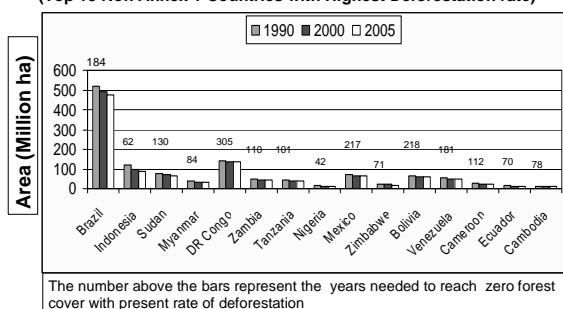
- Nations not managing forests in a sustainable manner stand to benefit from the proposal
- Thereby favouring only avoidance of deforestation goes against very preamble of UNFCCC and Kyoto Protocol (sustainable development)
- Reducing deforestation only defers emissions
- Capable of shifting attention of Annex I countries from crucial domestic action for GHG reduction
- Nations who have implemented strong conservation regulations put at disadvantage

Forested Nations can be divided into two groups

- Nations with decreasing Forest Cover
- Nations with increasing Forest Cover

Nations with decreasing Forest Cover

(Top 15 Non Annex 1 Countries with Highest Deforestation rate)

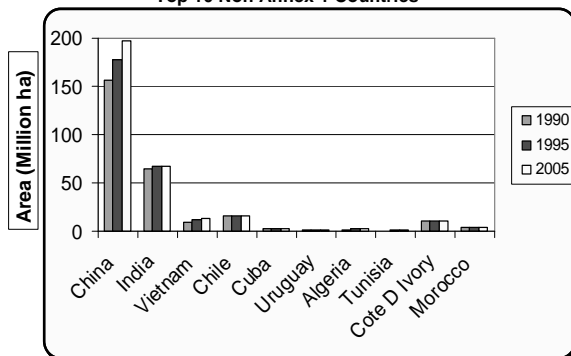

The number above the bars represent the years needed to reach zero forest cover with present rate of deforestation

Source: FRA 2005 (FAO 2005)

Nations: Increasing Forest Cover

Top 10 Non Annex 1 Countries

Source: FRA 2005 (FAO, 2005)

Change in extent of Forest Cover and wooded lands 1990-2005

(Excluding Annex I Countries, Data Source: FAO, 2005)

S. No.	Countries	Number of Countries	Area 1,000 ha		Annual Change	
			1990	2005	1,000 ha/ year	%
1	Non Annex Countries with increasing forest cover and other wooded lands	27	443,092	479,624	2,436	+0.55
2	Non Annex Countries with decreasing forest cover and other wooded lands	74	2484,885	2283,436	13,430	- 0.54
3	Countries with negligible or No change	90	-	-	-	-

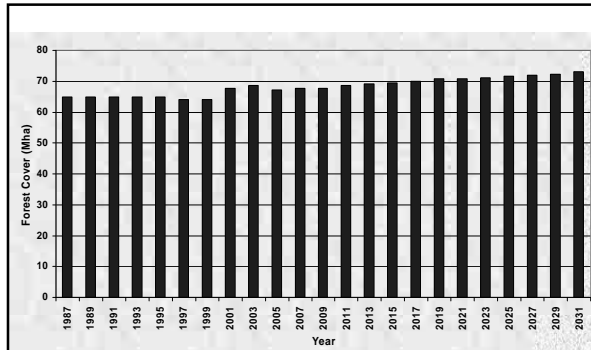
The First UN Workshop on REDD

- August 30 – September 1, 2006
- India made its stand clear that it does not favour any “Optional or Voluntary” Protocol exclusively for deforestation activities as this proposal:
  - May shift attention of Annex I Countries from their domestic action for GHG reduction
  - Will put at disadvantage and discourage Non Annex nations managing forests in a sustainable manner and enhancing and conserving forest carbon stocks

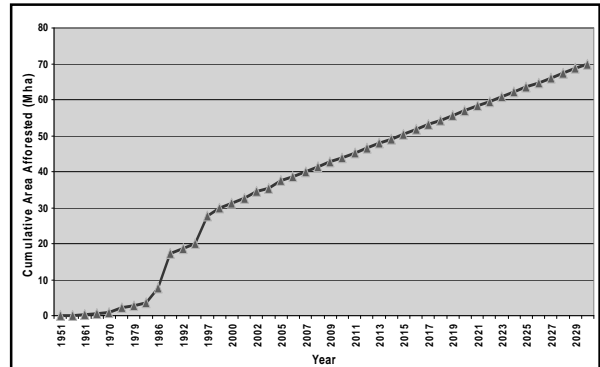
India worked its way slowly up through Cairns Workshop (March 2007), SBSTA 25 (May 2007) and Bali COP (December 2007)

Acceptance of India's Position

- India's breakthrough in second UNFCCC workshop at Cairns in Australia: 7-9 March 2007
- Put forth policy approach and scheme of incentives for rewarding nations for conserving and increasing forest carbon stocks
- India before Cairns practically had no allies to support incentives for forest conservation
- Countries post-Cairns started speaking of incentives to benefit more countries including nations with strong conservation background (China, Congo Basin Countries, Cameroon, PNG, Bolivia, Mexico, Thailand, Sri Lanka, Pakistan, Nepal, Bhutan, *Suriname??*)

Projected trend in forest cover under the current trend scenario
(Source: Indian Institute of Science, 2006)

Projected Afforestation under current trend scenario

(Source: Indian Institute of Science, 2006)

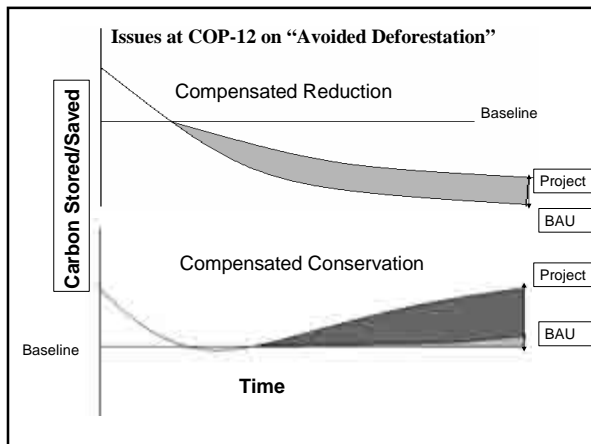
Carbon Stock Projection: Indian Scenario

Model based projection of carbon stocks in India's forests and tree cover, as per studies of Indian Institute of Science, Bangalore (2006), estimates increase in carbon stocks as contained in the country's forests from **8.79 GtC in 2005 to 9.75 GtC in 2030**

Compensation Claim: India

Proposed policy approach of Compensated Conservation seeks incentive for

1. Incremental stocks of 0.96 GtC between 2006-2030 (projected increase from 8.79 GtC in 2006 to 9.75 GtC in 2030)
2. Baseline stocks of 8.79 GtC as on 2006

COP 13: December 2007

Bali Action Plan: "...Policy approaches and positive incentives on issues relating to reducing emissions from deforestation and forest degradation in developing countries; and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries..." [Para 1b (iii) of BAP]

REDD: "...inter alia, assessments of changes in forest cover and associated carbon stocks and greenhouse gas emissions, incremental changes due to sustainable management of the forest..."

Submission March 2008 (SBSTA)

Views on Methodological Issues and Policy Approaches

- Assessment of changes in forest cover and associated carbon stocks
- Incremental changes due to sustainable management of forest

Input invited on possible methodologies to verify claim of increase of carbon stocks due to increase in forest cover, and increase in biomass and soil carbon due to conservation, and sustainable management of forest (*policy approach*)

Parties Submissions on REDD (21 March 2008)

- FCCC/SBSTA/2008/MISC.4 and Add.1–3
- Most submissions advocate
  - Use of IPCC GPG (LULUCF) 2003
  - Remote Sensing (RS) based assessment and monitoring
  - Supported by robust sampling and ground truthing
  - Need for continuous data collection
  - Sustainable management of forests and forest conservation
  - Need to define deforestation and degradation
  - Which policy issues?

Other Policy issues

- ✓ Support Market based mechanism (Costa Rica)
- ✓ Cap and trade market mechanism (Congo basin countries)
- ✓ Satellite based continuous data collection (Japan)
- ✓ Reference level based on historical changes in forest resources (Japan)
- ✓ Nested baseline specific to different regions in a country (Nepal)
- ✓ Incentive for C stocking and sequestration (Nepal)
- ✓ Also address degradation of C stock within forest (Switzerland)

Indian Submission (21 March 2008)

Salient Features

- Policy approach
A Comprehensive REDD Mechanism (Must include all approaches)
  - Conservation, Sustainable Management of Forests and Increase in Forest Cover (for Carbon added)
  - Reducing Deforestation (for Carbon saved)
- Incentives
  - Incremental Carbon stocks
  - Baseline Carbon stocks
- Common Methodology based on remote sensing and minimum ground verification

Accra Workshop

Decision 1/CP.13, paragraph 1b (iii) BAP

- policy approaches and positive incentives on issues for REDD; and role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks

AWG-LCA 1 (FCCC/AWGLCA/2008/L.2)

- workshop on policy approaches and positive incentives on REDD issues in BAP

Indian Viewpoint on REDD

Comprehensive REDD Carbon Saved and Carbon Added

• Reducing Deforestation & Degradation

• Conservation, Sustainable Management of Forests, Increase in Forest Cover (A&R)

Indian submission incorporates above and seeks incentives on Incremental and Baseline stocks

Emerging Policy Options

1. Conservation, sustainable management of forests, increase in forest cover/A&R (Add C)
2. Reducing deforestation and degradation rates (Save C)

Policy Options and Accounting Approach

National Accounting

1. Whole area under CN, SMF, A&R or
2. Whole area under RD or
3. Whole area divided into mutually exclusive zones- i) CN, SMF, A&R, ii) RD

Sub-national Accounting

1. Reported area under 1, 2 or 3???
2. What about changes in C stocks in remaining area? (Leakage?)

Sustainable Management of Forest

- Improvement in existing cover
- Increase in forest/tree cover (harvest < increment) = net addition
- Net GHG removals estimation with reference to starting date (baseline)

SMF means state of increment in forest carbon stocks

Methodology: Policy Elements (India)

- National Level Accounting Mechanism
- Baseline Year/Starting Date: Flexibility (say 1990)
- Reference Emissions Level
- Assessment of Forest Carbon Stocks
  - Biomass Carbon
  - Soil Organic Carbon (SOC)
- Assessment at regular intervals (5 year National Level Forest Carbon Accounts)

Supports

development of a common methodology for all policy approaches, based on remote sensing and minimum ground verification to achieve defined confidence level

Financial Incentive

Same Basket (REDD) for

- Conservation, sustainable management of forests, increase in forest cover (A&R)
- Reducing deforestation rates (and degradation)

Financial Incentive

...contd...

Carbon Saved=Carbon Added

- Same incentive for
  - 1 unit of carbon saved (RD)
  - 1 unit of carbon added (CN, SMF, A&R)

Financial Incentive Conservation Approach
Incremental Stocks
Payment at Same Rates as for Reducing Deforestation Approach

Financial Incentive Conservation Approach
...contd...
Baseline Stocks
Annual payments on a separate scale for maintaining baseline C stocks to compensate for opportunity and management costs incurred (Insurance for Keeping Baseline Stocks Intact)

Financing
<ol style="list-style-type: none"> 1. Change in C stocks <ul style="list-style-type: none"> • RD • CN, SMF, A&R   2. Maintenance of baseline stocks
<ul style="list-style-type: none"> • Market approach (part of C market) • Non-market approach

Financing
...contd/-
<ul style="list-style-type: none"> • Market approach (part of C market) <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px auto; width: fit-content;"> Change in C stocks RD CN, SMF, A&R With lower & upper ceilings </div> • Non-market approach <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px auto; width: fit-content;"> Maintenance of baseline stocks STBN Levy on REDD market </div>

Methodology to Assess Forest Carbon Stocks
<ul style="list-style-type: none"> • Carbon per unit area <ul style="list-style-type: none"> – Biomass (agb + bgb) – Soil Organic Carbon   • Sample Stratum <ul style="list-style-type: none"> – Forest Type Groups (=200) – Crown Density Classes (3) – Sample Points (20,000 for BC, 600 for SOC)   • Calculation <ul style="list-style-type: none"> – Algorithms for computing agb, bgb from wood or timber or stand volume

Methodology to Assess Forest Carbon Stocks
<ul style="list-style-type: none"> • Work in progress on Second National Communication (SNC) to UNFCCC <ul style="list-style-type: none"> – Biomass Carbon (FSI) – SOC (ICFRE, IIRS)

Main Issues for Discussions/Negotiations

- Technical
- Policy

Technical/Policy Issues Relate to Emerging (Policy) Options

1. Conservation, sustainable management of forests, increase in forest cover/A&R (Add C)
2. Reducing deforestation and degradation rates (Save C)

Technical

Main Methodological Issues

(SBSTA 28, Bonn June 2008,
FCCC/SBSTA/2008/L.12)

Estimation and monitoring

- National monitoring systems to facilitate results-based, demonstrable, transparent and verifiable estimates
- Options for robust, consistent methodologies including forest inventories, ground-based, and remote-sensing approaches, as appropriate;
- Applicability of the considered methodologies, including those in existing good practice guidance of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), to the assessment of reductions in emissions from deforestation; reductions in emissions from degradation, and incremental changes due to sustainable management of the forest.

Development of Methodology

...contd...

Methodology Common to Both Approaches based on remote sensing and minimum ground verification

Simultaneous Development of Methodology

- Expert meeting organized by UNFCCC (23-24 March 2009, Bonn) slated to discuss methodological issues related to all policy approaches in same meeting

Assessment of Forest Carbon Stocks

- Biomass Carbon
  - Soil Organic Carbon (SOC)
- At agreed interval with respect to
- Reference emissions level
  - Reference level

Policy

Accounting Approach

National Accounting
v/s
Sub-national Accounting

Financial Incentive

- Same Basket (REDD) for both policy approaches
- Quantum of incentive for incremental stocks v/s reducing decremental stocks
- Incentive for baseline stocks?
- Market and/or Non-market mechanism
- Market safeguards

Financial Incentive Conservation Approach

...contd...

Baseline Stocks

- Annualized payment
- One time payment
(Insurance for Keeping Baseline Stocks Intact)

Status of Issues

Methodological and Policy Issues

Unresolved

State of readiness??

Finalization of Definitions,
Guidelines, Modalities and
Procedures by COP 15??

Poznan Highlights

•SBSTA decision on REDD (SBSTA/2008/L.23)

- Replacement of semicolon (;) with comma (,) (para 4)
- Reference made to para 11 of 2/CP.13: Bali COP decision on REDD (paras 5, 8, 12, 13)
- Single expert meeting (23-24 March 2009, Bonn) to consider methodological issues relating to different policy approaches (CN, SMF, IFC, RD) together (para 6)- positive movement towards comprehensive approach

•Forceful and forthright statements of some Non-Annex countries for CN: Suriname, Nepal

Block/Country Positions

Positioning Broadly around Emerging Policy Options

1. Conservation, sustainable management of forests, increase in forest cover (Add C)
2. Reducing deforestation rates (Save C)

Country Groupings

1. CN, SMF, IFC (China, India, Pakistan, Nepal, Bhutan, PNG, Costa Rica, Sri Lanka, Suriname, Congo Basin Countries, Malaysia, Thailand)
2. CN, SMF (Congo Basin Countries, Suriname, Cameroon, Nepal)
3. Reducing deforestation (Brazil, Indonesia, Bolivia, PNG, Columbia)
4. Annex I countries supporting incremental stocks and reducing decremental stocks

Motive of Groupings

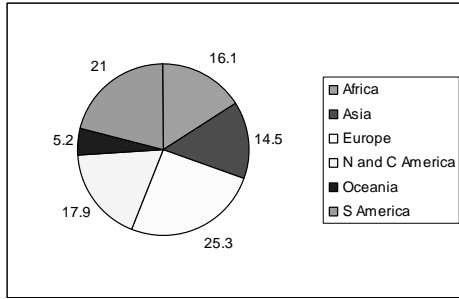
No sharing of incentives, each group wants all benefits/incentives/compensation for itself??

- Groupings that are surely in:
  - Reduction in decremental stocks
  - Incremental stocks
- Groupings that require more hard work
  - Conservation/stabilization approach

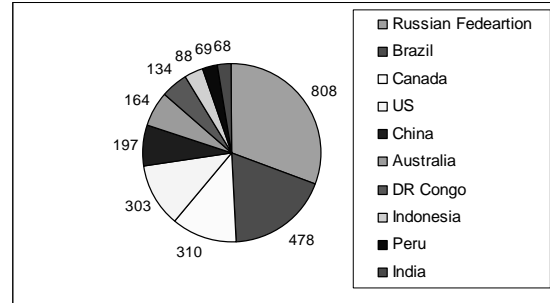
Consensus mechanism : Comprehensive approach

Best Option for HFLD

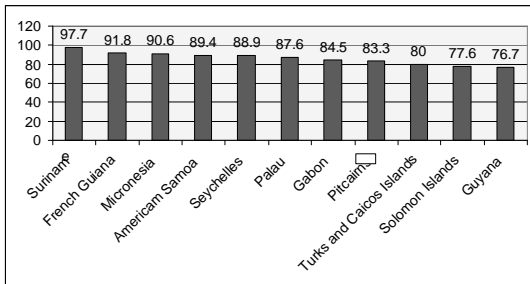
Distribution of Global forest cover by region (%)

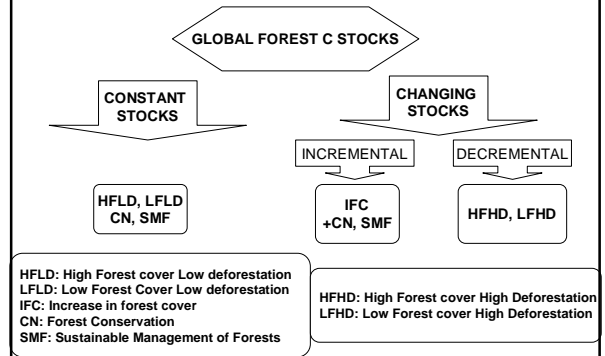
10 Countries with largest forest cover

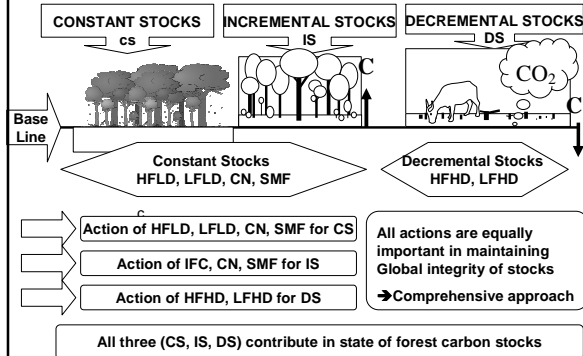
11 High Forest Cover Countries

Based on Policy Approaches and Practices

State of Forest Carbon Stocks A fn of

REDD Mechanism Beneficial to HFLD Countries → Comprehensive Approach (All Contributors to SFC Equally Important)

- Incentives/compensation for all necessary
- Arguments for incentives/compensation
  - Constant stocks (HFLD, LFLD, CN, SMF)
    - Cost on management, opportunity cost of conversion to more beneficial land use
  - Incremental stocks (IFC, CN, SMF)
    - Cost on management, cost incurred in additional plantations, revenue loss due to no or reduced logging
  - Decremental stocks (HFHD, LFHD)
    - Revenue loss due to reduced logging

Whether Mechanism is possible?

- Once comprehensive approach is accepted which is logical (Bali was watershed)
- Inaccessible, undisturbed forests need to be counted provided costs on preserving their present state are incurred
  - Conservation projects/areas would need to be counted against commitment for continuing policy of conservation
  - It is not important what developed countries say but more important is logical comprehensive approach enshrined in BAP
  - If FC, EFCS have a bearing on state of global forest carbon, these cannot be ignored

Strength and Weakness of HFLD Countries

Strength:

Custodian of huge forest C stocks

Weakness:

No consolidated joint push for seeking compensation for these stocks

Strategy

- Motivate block of HFLD countries to put a joint stand
- Align with blocks/countries closest to HFLD policy approach
- Advocate for a comprehensive approach
- Ensure that progress on methodological and policy fronts for all policy approaches proceeds simultaneously, derailing of any element that contributes in maintaining global integrity of forest c stocks (CN also) to be opposed

Thank YOU

for YOUR attention

De EU inzet in de onderhandelingen over REDD

Landbouw, natuur en
voedselveiligheid

Paramaribo
17 maart 2009
Bas Clabbers

Woordenlijst

- REDD = reducing emissions from deforestation and degradatie
- HFLD = high forest, low deforestation
- CDM = Clean Development Mechanism (mechanisme waarbij industrielanden investeren in ontwikkelingslanden in ruil voor emissierechten)
- BAP = Bali Action Plan (mandaat voor onderhandelingen over opvolger Kyoto protocol)
- COP = Conferentie der Partijen (besluitvormend orgaan van het VN klimaatverdrag)

Waar staan we nu

- Ontbossing valt niet onder CDM
- Papua Nieuw Guinea en Costa Rica / Coalition for Rainforest Nations: RED op agenda (2005)
- REDD onderdeel van Bali Action Plan
- Nog heel veel vragen te beantwoorden en besluiten te nemen

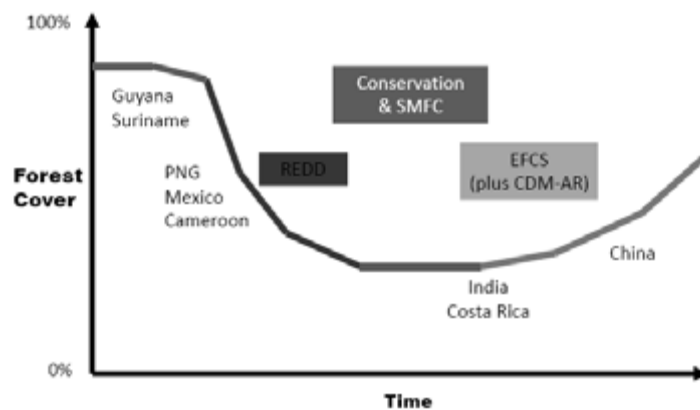
Waarom ontbossing niet onder het Clean Development Mechanism valt?

- Weglekeffecten
- Additionaliteit = extra t.o.v. normaal
- Omvang

Belangrijkste onderwerpen Kopenhagen

- Reikwijdte: REDD of meer
- Financieringsbron: fonds of koolstofmarkt
- Schaal: nationaal of sub-nationaal
- Referentieniveaus

- Voor HFLD landen: discussie reikwijdte en referentieniveaus van belang

Reikwijdte: Forest transition curve

Reikwijdte

- BAP: REDD en rol van behoud, beheer en toename
- Grote verschillen tussen landen (Brazilië – India)
- EU: focus op REDD, maar we kunnen niet zonder de “plus”

Intermezzo: koolstofmarkt

- Industrielanden hebben een plafond voor de hoeveelheid broeikasgasemissies
- Handel in emissierechten
- Deelname van ontwikkelingslanden via Clean Development Mechanism
- Vanaf 2013 wellicht ook op een andere manier

Financieringsbron

- Meeste ontwikkelingslanden willen verhandelbare emissierechten
- Brazilië, Tuvalu en Venezuela zijn tegen een marktbenadering
- Meeste Annex I landen voor een marktbenadering
- EU heeft nog geen duidelijke positie, maar neigt ook naar een marktbenadering

Schaal

- Projectniveau was een van de belangrijkste redenen waarom ontbossing niet onder het CDM valt
- Meeste landen voor nationale benadering
- Nationale benadering hard punt voor EU
- Groeiend aantal landen voor sub-nationale benadering

Referentieniveaus

- Historische ontbossing
- Projecties
- Development Adjustment Factor
- EU: rekening houden met sociaal-economische factoren en nationale omstandigheden
- In Kopenhagen nog geen overeenstemming over individuele referentieniveaus

EU positie op een rij

- Op resultaat gebaseerd mechanisme verbonden aan de koolstofmarkt
- Zou het verlies, behoud en toename van koolstofvoorraden in bossen moeten beslaan
- Financiering als beter wordt gepresteerd dan het afgesproken referentieniveau
- Ambitieuze referentieniveaus, rekening houdend met nationale omstandigheden
- Onafhankelijke verificatie van resultaten

Sterke en zwakke punten HFLD landen

Sterk

- Sympathie meeste landen
- Hoge biodiversiteitswaarden
- We kunnen niet zonder HFLD landen

Zwak

- Laag mitigatiepotentieel
- Additionaliteit blijft lastig punt / windhandel

De weg naar Kopenhagen, en daarna....

- Werkgroep over BAP
  - Beleidsmatige aanpak
  - Vier bijeenkomsten (april, juni, oktober, december)
- Technisch adviesorgaan
  - methodologisch werkprogramma
  - Expertbijeenkomst maart referentieniveaus
  - Twee bijeenkomsten (juni en december)
- Komen samen op COP 15 (Kopenhagen, december)
- Uitwerking na COP15

Ga door met

- Het verhaal van een HFLD land uitdragen
- Het praten in “klimaattaal”: weglekeffecten
- Het vormen van coalities / samenwerkingsverbanden
- De voorbereidingen om straks klaar te zijn (readiness)

Dank voor uw aandacht